

ÜLIÕPILASLEHT

1937

6 LEHEKUUL

„Sakala”

Asutanud C. R. Jakobson a. 1878

Suurim, vanem, loetavaim ja
mõjuvaim provintsileht Eestis

Ilmub neli korda nädalas

Toimetus ja talitus Viljandis, Lossi t. 26, postkast 32,
telefonid 31 ja 2-31

Tallinna Eesti Majandusühisus

SUURIM PÕLLUMAJANDUSLIK ÜHISKAUPLUS PÕHJA-EESTIS

Peakontor:

ESTONIA PUIESTEE 21, TALLINN

TELEFON 458-80 ja 458-81

ÜLI^{III}PILASLEHT

EESTI ÜLIÖPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

NR. 6

22. MAIL 1937

XXI AASTAKAIK

XIV SELL-Konverents

Tallinnas ja Tartus 28. apr. — 2. maini s. a.

Nii siis neliteist aastat on möödunud juba sellest kevadsemestrist, mil SELL-maade üliõpilaskondade esindajad esimest korda Tartu kogunesid ja koostööle aluse panid. See koostöö on jätkunud pidevalt aasta-aastasse ja konverentsid on nagu aasta-peakoosolekud, kus antakse aru aastasest tegevusest ja seatakse ka uusi sihtjooni. Möödunud konverents oli seega juba neljas Tartus korraldatuist, kuna varem on kolm ümmararvulist konverentsi Tartus peetud: I (1923), V (1927) ja X. (1930). Eelmine Tartus asetleitud konverents oli peale kümnenda juubelinumbri veel sellepolestki tähelepanuväärne, et sellele esimest korda oli saanud nii suurel hulgal väliskülalisi: Lätist — 114, Leedust — 26 ja Soomest — 20, kokku 160. Eelmised SELL-konverentsid olid peamiselt ametlike esindajate kokkutuleku paigaks, kuid X konverentsist võib märgata pöörangut ammuigatsetud suunas. Need igakevadised SELL-üliõpilaspäevad on jätkunud kuni tänaseni: XI konv. Riias — 198 väliskülalist, XII konv. Kaunases — 128, XIII konv. Helsingis — 183. Selles mõttes andis ka möödunud XIV konverents oodatud lisa oma 75 väliskülalisega: Soomest — 13, Lätist — 18 ja Leedust — 44. Ametlikke esindajaid oli möödunud konverentsil Soomest 4, Eestist 12, Lätist 7 ja Leedust — 9.

Konverentsi ametlik osa toimus Tartus, kuna külalised enne juba kaks päeva olid Tallinnas, Narvas ja Kohtlas viibinud.

Avaaktus 30. aprillil ülikooli aulas ei ole esinduslikkusest küll eelmistega võrreldav selles mõttes, et aktusi Riias, Kaunases ja Helsingis austasid oma kohalolekuga ka härrad ministrid ja saadikud — mis muidugi on tingitud meie naabermaade

ülikoolide asukohtadest pealinnades. Aktuse avas ajutise juhatuses esimees H. Sein ja tervitusi töid Tartu Ülikoolilt rektor J. Köpp, Soome Üliõpilaskondade Liidult esimees mag. Niilo Elo, Läti Üliõpilaskonnalt esimees Edmund Arnoldiis, ja Leedu Üliõpilaskonnalt Domininkas Stankunas. Kirja- ja telegraafiteel olid tervitanud Soome välisminister Holsti, Läti välisminister Munters, Soome saadik Hynninen, Läti saadik Kreevinsch, Soome haridusminister Hannula, Helsingi ülikooli rektor Brotherus, Helsingi Tehnikaülikooli rektor Hjelman, Helsingi Majandusülikooli rektor Bonsdorff, Turu ülikooli rektor, Riia ülikooli rektor Auškaps, Vytautas Suure ülikooli rektor Roemeris, Klaipeda Majandusinstituudi rektor Galvanaskas, Tartu linnaapea Tõnisson, endine SELL-Liidu president Wichmann, Soome Üliõpilaskondade Liidu peasekretär Manninen, Juudi üliõpilaste ühing „Hasmonea“.

SELL-Liidu presiidium järgnevas aastaks moodustati järgnevana:

President: Heino Sein, (Eesti),
I abipresident: Edmund Arnoldiis (Läti),
II abipresident: Albertas Cibas (Leedu),
sekretär: Mikko Mäkelä (Soome),
abisekretär: Boris Koot (Eesti).

Konverentsis töö toimus nelja komisjoni raames, milledest I komisjon — organisatsiooniküsimused — töötas H. Sein (Eesti) juhtimisel, II komisjon — reisid ja suhtlemine — V. Väisänen'i (Soome) juhtimisel, III komisjon — sport — Ambrozevičiuse (Leedu) juhtimisel ja IV komisjon — informatsioon ja üliõpilasajakirjandus — M. Linbergi (Läti) juhtimisel.

Konverentsi avaistungilt.

Oma ulatuselt ületavad möödunud konverentsi resolutsioonid küll mitmeigi eelmise omad, kuna seekord vastu võeti mitmeid määrusi ja SELL-Liidu uus põhikiri. Üldiselt võib öelda, et töö komisjonides jooksis õigegi sujuvalt, kuna seekord ei olnud kavas vaidlusitekitavaid küsimusi ja kõik tähtsamad küsimused olid eelnevail Keskbüroo istungeil juba ette valmistatud.

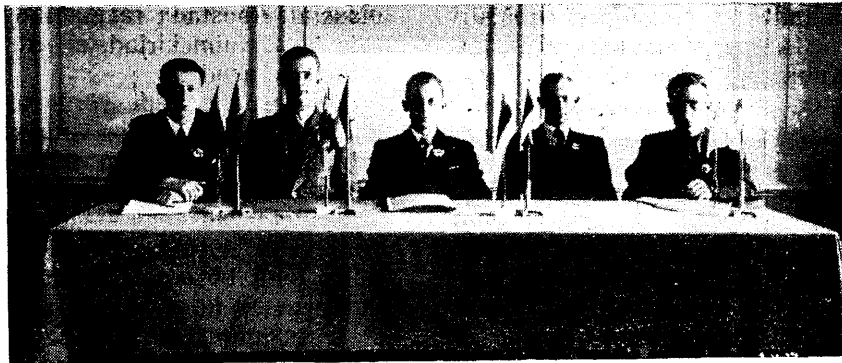
Kui vaid mainimisega üle minna seesuguseist tehnilise ilmega küsimustest, nagu aruannete kinnitamine ja eelarve vastuvõtmine, siis tahaks järgnevas lühidalt peatuda mõninga tähtsama konverentsi otsuse juures.

SELL-üliõpilaskondade välisesinduse reguleerimiseks, eriti CIE suhtes on senini mitmeidki resolutsioone vastu võetud. Senini oli lahendamata vaid SELL-üliõpilaskondade ühised esindusvõimalused CIE-Nõukogu istungeil. Läti Üliõpilaskonna ettepanek selleks oli, et istungist mitteosavõtu puhul tuleb mandaat edasi anda mõnele osavõtvale SELL-üliõpilaskonnale. See ettepanek läks läbi ainult pehmendatud kujul (mandaadi üleandmine on soovitatav), kuna Soome Üliõpilaskondade Liidu vastava otsuse põhjal olevat neil volituse üleandmine ainult kindlaksmääratud üksikküsimusis võimalik, mitte aga nn. blankomandaadi üleandmine.

Põhipanevaima tähtsusega küsimuseks tuleb lugeda muidugi SELL-Liidu uue põhikirja vastuvõtmist. Uus põhikiri ei taotle SELL-i rakingus mingeid reforme, vaid on senise väljakujunenud töökorralduse täpsam fikseerimine. Siinkohal tuleb siiski mainida, et 1924. a. Riias vastuvõetud SELL-i põhikiri oli „SELL-üliõpilaskondade perioodiliste konverentside (minu sõnend) ja Keskbüroo põhikiri“, möödunud konverentsil vastuvõetu on aga „SELL-Üliõpilaskondade Liidu põhikiri“. SELL-Keskbüroo arhiivis on andmeid, et juba I SELL-konverentsil esitati Eesti Üliõpilaskonna poolt SELL-Liidu põhikirja projekt, konverents aga võttis vastu perioodiliste konverentside põhikirja. Samuti esitas hiljem V

SELL-konverentsile (1927, Tartus) tollaegne SELL-president V. Gustainis (Leedu) SELL-Liidu põhikirja projekti — ka see jäi konverentsi poolt tähelepanemata. Nähtavasti ei olnud tol ajal üliõpilaskondadel seesuguse liidumiselise koostöö vormi vastu veel usaldust. Kuigi tegelikus keelepraksises alati on tarvitatud SELL-Liidu mõistet, ei olnud selleks siiski varem õiguslikku alust. Kõnesoleval korral algatas bürojuhataja põhikirja muutmise ja see kiideti heaks eelneval konverentsil Helsingis (1936). Bürojuhataja poolt esitatud põhikirja projekt oli kahel eelneval Keskbüroo istungil 1. ja 2. lugemisel ja võeti konverentsil seega lõplikult vastu. Uus põhikiri omab kehtivuse peale ratifitseerimise üksikute SELL-üliõpilaskondade poolt, on kavatsusel eeloleval XV SELL-konverentsil Riias (1938. a. kevadel) põhikirja originaaleksplaridele ka pidulikult alla kirjutada.

Et lühidalt iseloomustada uut SELL-Liidu põhikirja, tooksin järgmist. Liidu ülesannetena on fikseeritud SELL-maade lähendamise, vastastikuse tundmaõppimise ja sõbraliku läbikäimise arendamine ning ühistunde süvendamine — eriti Liitu kuuluvate üliõpilaskondade osas ja Liitu kuuluvate üliõpilaskondade ühine esindamine ja nende majanduslike ja vaimsete huvide kaitsmine rahvusvahelistes üliõpilaste organisatsioonides, juhul kui Liidu organid seks volitavad. Liidu organeiks on konverents, Liidu presiidium ja Keskbüroo. Kõik SELL-Liidu organite otsused peavad olema ühehäälsed ja igal liikmesüliõpilaskonnal on üks hääl, järelikult ka kvorumiks on kõikide üliõpilaskondade kohalolek tarvilik. Seesugune saja protsendilise kvorumiks kui ka hääletusel ongi SELL-üliõpilaskondade koostööle iseloomulik juba algusest peale. Selle muutmiseks, s. t. ka hääletenamusega küsimuste otsustamiseks, tehti 1930. a. (VII konverents, Helsingis) küll ka katset, siis kui Poola Üliõpilaskonda taheti SELL-i liikmeks võtta Leedu vastuseisust hoolimata. Ühehäälsus põhimõtte otsuste tegemisel jäi tookord püsima ja esi-

XIV SELL-konverentsi presiidium.

neb muutumatuna ka uues põhikirjas. See ülikvalifitseeritud põhimõtte hääletamisel asetab rõhu küsimuste sisulisele küljele ja eraldab jõuvahekorrad üldse asjakäigust. Ja SELL-Liidu neljateistkümnendaastane koostöö praksis näitab, et olulisemais küsimusis ei ole kunagi tõkendusi tekkinud selle hääletusprintsipi rakendamisel.

Auhinnatööde määrused, teemad ja muu sellesse puutuv on toodud täielikult samas Ül-lehe numbris teisel.

Vastu võeti ka SELL-Liidu maleturniiride määrused. I SELL-maleturniir toimus teatavasti 15.—18. märtsini Riias. Edaspidi tuleks maleturniirid pidamisele igal aastal; konverentsil andis Eesti kutse edasi II SELL-maleturniiriks 1938. a. kevadel Tartus. SELL-maleturniirid on meeskonnamängud üheroundilises turniirisüsteemis, kus meeskonnad koosnevad neljast mängijast. Meeskonnad tuleb reastada mängijate tugevuse järele alanevas järjekorras ja turniiri kestel ei või järjekorda muuta. Osavõtt turniirist on võimaldatud kõigil SELL-maade ülikoolides immatrikuleeritud ja kuni kaks aastat lõpetanud. Majanduslikud tingimused on korraldatud nõnda, et ülespidamise kulud neljaliikmelisele meeskonnale, ühele varumehele ja esindajale tasub korraldav maa.

SELL-konverents otsustas ka kõigi jõududega toetada Soome ettepanekut, et CIE kongress ja olümpiaad 1939. aastal tuleks pidamisele Soomes.

Üliõpilaskondade vahelise läbikäimise elustamisel on omajagu tähtsust muidugi ka mitmesuguseil selleks hangitud soodustusil. Viimasel ajal on hakatud panema rõhku sellele, et ekskursioonide kõrval ka üksiküliõpilased saaksid naabemaade külastamisel mõningaid majanduslikke hõlbustusi (raudtee, teater, hotellid jne.). XI SELL-konverentsil (Riga, 1934) võeti vastu resolutsioon, mille põhjal SELL-üliõpilaskonnad kohustuvad selle eest

hoolitsema, et omamaa üliõpilastele antavad soodustused oleksid võrdselt kehtivad kõigi SELL-maade üliõpilastele. Senini ei ole see soodustuste register küll kuigi suur. Soomes on omamaa üliõpilastele antavad soodustused napid ja seetõttu muidugi ka külalistel (raudteel näit. üksiksõitude puhul soodustust ei saa). Eestis on ju teada raudtee 50% soodustus ka välismaa üliõpilastele, ja samuti teatrites „Vanemuine“ ja „Estonia“ 50%. Lätis on üldjoontes samaväärsed soodustused Eestiga — ka Läti raudteedel võib saada 50% hinnalandust vastava saatkonna poolt väljaantud litriga, kuigi läti üliõpilased ise ainult pühiks saavad hinnalandust. Üksiküliõpilastele soodustuste võimaldamisel tuleb esialgu lahendada ka mõningaid tehnilisi küsimusi, s. o. millise tunnistuse esitamisel võimaldub soodustusist osasaamine. CIE kaart on selleks otstarbeks vahest vähe kulukas ja selle aastane maksvusaeg ehk ei ole igale soodustuseandjale ka vastuvõetav. Igatahes selles küsimuses on arusaamatusi sagedasti ette tulnud ja soodustustest osasaamise kord nõuab lihtsustamist. Bürojuhataja poolt tehti ettepanek erilise SELL-kaardi tarvitusele võtmiseks. Küsimust aga ei lahendatud veel konverentsil, kuna see nõuab läbiarvamisi ka vastavate ametivõimudega. Igatahes soodustuste laiendamine ja nendest osasaamine lihtsustatud korras on üks alasi, millele Keskbüroo lähemal ajal täit rõhku tahab panna.

Turisti käsiraamatu väljaandmise küsimus SELL-maade jaoks oli varemalt hoopis suurejoonelisel SELL-Liidu töökavas — taheti nimelt Liidu kirjastusel välja anda täielikku reisujuhti à la Baedeker. Sellest ulatuslikust kavatsusest on juba ammu loobunud majanduslikel põhjusil. SELL reisibrošüüri küsimus on olnud kahel viimasel konverentsil jällegi päevakorras, kuid nüüd hoopis teisest lähtekohast. On kavatsusel ilmutada umbes nelja-trükipoognalist piltidega illustreeritud ingliskeelset brošüüri, mis puudutaks lühidalt SELL-

Liitu, ülikoole ja üliõpilaskondi ja iseloomustaks SELL-maid turismimaadena. Seesugust brošüüri saaks siis levitada turismipropagandaks välismaa üliõpilaskondades. Kuna aga eeloleval suvel ilmub SELL-Üliõpilaskondade spordialbum, siis majanduslikel põhjusil ei saa eeloleval suvel selle väljaandmisele veel asuda. Konverentsi poolt määrati vastavate materjalide saatmise tähtajaks Keskbüroole 1. oktoober ja teos peaks ilmuma tuleval kevadel.

Konverentsil oli veel kõne all jalamatkade korraldamise, praktikantide ja suvevahetuse küsimused, kuigi siin mingeid uusi otsuseid vastu ei võetud.

Konverentsi spordikomisjonis töötati välja SELL-olümpiaadide avatseremonii, kinnitati viimasel olümpiaadil Helsingis püstitatud uued rekordid, võeti vastu spordialbumi majanduslik kalkulaatsioon j. m. Järgnev, s. o. SELL-i V talispordi olümpiaad otsustati pidada 1938. a. veebruaris Leedus; samuti tuleb XII SELL-i kergejõustiku olümpiaad pidamisele käesoleva aasta septembris Kaunases. Spordikomisjon arutas ka SELL-olümpiaadidele Soome presidendi poolt annetatud rändkarika statuudi interpreteerimisküsimust. Kahjuks on mainitud karika suhtes ilmsiks tulnud kaks erinevat statuuti, milles ühe järele karikas tuleb viis korda võita jäädavaks omandamiseks ja teise järele kolm korda. Ka komisjonil ei läinud korda originaalstatuuti selgitada ja küsimus jäi esialgu Keskbüroo lahendada.

SELL-i spordivõistluste protokollimiseks otsustati tarvitusele võtta individuaallehed, millised on koostatud vastavate rahvusvaheliste blankettide alusel.

Uudse alana SELL-Liidu töökavas esineb üliõpilaskondade (resp. üliõpilasorganisatsioonide) raamatukogude täiendamise küsimus teostega SELL-maadest. Siin tuleks esmajoonel kõne alla mitmesugused informatsiooniteosed SELL-maade kohta (ajalugu, kunst, kirjandus, majandus jne.).

kuid ka ilukirjanduslikud tõlked jne. Esialgu otsustati koostada raamatukogudele soovitusväärsete teoste nimekirjad, et edukalt selle aktsiooni täitmisele asuda.

Korrespondentide võrgu loomine SELL-maade üliõpilasajakirjadele on viimaseil aastail ikka enam rõhutamist leidnud, ja sel alal on mõndagi ära tehtud. Näib aga, et ilma keskmiste honorarimääradeta väliskorrespondentide asi ikkagi kuigi-võrd vedu ei võta. Konverentsi pressikomisjoni poolt tehti bürojuhatajale ülesandeks välja töötada vastav kord väliskorrespondentidele tasumiseks, kusjuures tuleb lähtuda clearing-leppe põhimõttest ja arvestada keskmiste SELL-maade üliõpilasajakirjade tasunormidega.

Teatavasti on üliõpilaslaulude (resp. üliõpilaste lauluraamatuisse sobivate rahvalaulude) vahetamisaktsioon juba aasta otsa käimas. Laulude levikuks on tähtis, et need cantusraamatuis esineksid emakeeles, sest vaevalt on näiteks mõeldav läti ja leedukeelsete laulude levik eesti üliõpilaskonnas. Esialgu aga arvavad üliõpilaskonnad siiski raskusi olevat laulude tõlkimisega kõigisse SELL-maade keeltesse. Konverentsi poolt leidis lauludevahetamise aktsiooni arendamine uuesti rõhutamist ja Keskbüroo omalt poolt tahab lähemas töökavas sellele panna erilist rõhku. On kavatsus Keskbüroo juurde koguda vähemalt 5—10 laulu igast SELL-maast ühes nootidega ja tõlgetega kõigisse SELL-keeltesse. Siis on uute cantusraamatute trükkide puhul hõlpus ka naabermaade laule nõutada Keskbüroolt.

Konverentsil kinnitati ka „SELL-teadete“ väljaandmise kord. „SELL-teated“ antakse välja SELL-Liidu, SELL-üliõpilaskondade, ülikoolide ja üliõpilaselust jooksva informatsiooni andmiseks. „SELL-teated“ ilmub kolm korda aastas — veebruari, juuni ja oktoobri 15-dal — Liidus tarvitusel olevas keeles ja paljundatakse mimeograafia.

Seega oleks lühidalt puudutatud kõik olulisem konverentsi ametlikus osas. Ed. S.

Soome üliõpilasosakonnad — poliitiliseks kaubaks.*)

Helsingi ülikooli autonoomiasse kuulub üliõpilaskond ja selle allorganina osakonnad. Osakonnad meil Soomes on organiseeritud maakondlikul alusel, kõik samast maakonnast pärit-olevad nii mees- kui ka naisüliõpilased kuuluvad samasse osakonda. Osakondadesse kuulumine on olnud seni sunduslik, aga nüüd on olukord muutumas. Juba mõnda aega on rünnatud meie aastakümnevanust austatavaid pärimusi kandvaid osakondi. Meie pahempoolsed ja ka keskerakonnad liitunudena tahavad hävitada

meie osakondi ja takistada selle õnnistusrikka töö tegemist osakondadesse kuulumise vabatahtlikuks tunnistamisega, mille maksmapanek, kui see lõplikult vastu võetakse, kindlasti mõjustab meie osakondade tööd ja pimestab nende tulevikku. Seaduseelnõu on ju eduskonnast läbi ja üsna tõenäollik, et see ka lõplikult hääks kiidetakse. Erakonna fanatismist pimestatud rahvaesindajad teevad tegusid, mis meie maale tulevikus kindlasti on kahjulikud. Sest kõnesoleva seaduseelnõuga takistatakse see osakondade tu-

*) Ilmub autori isikliku seisukoha avaldusena.

lemusrikas töö, mida nad on saanud teha rahu aastakümneid. Osakondade poolt sooritatud töö on laiaulatuslik, mitmekülgne ning nii suur ja tähtis, et ei ole võimalik anda sellises lühedas kirjutises küllalt põhjalikku ja täielikku ülevaadet sellest, vaid piirdun üksikute peajoonte esitamisega.

Minu meelest meie osakondade töö on oma liikmete kasvatamine, kasvatamine avaliku ja ühiskondliku elu vastu, kasvatamine nii, et neist tuleksid korralikud ametimehed, kes tahavad ja oskavad töötada oma maa ja rahva hääks. Praegu meil Soomes astutakse üsna noorelt ülikooli, linnades keskmiselt 18—19-aastasena, aga on ka 16—17-aastaseid üliõpilasi. Koolist pääsedes nad tavalisti astuvad kohe ülikooli, aga nad on aiva liiga noored, liiga küpsematud avalikuks eluks. Vahe on liiga suur, liiga järsk. Koolis ta tegi seda, mida õpetajad määrasid, ta ei olnud sugugi iseseisev, aga tal oli lihtsam pääseda kõigist läbi, klassis tegi seda, mida õpetajad soovisid, aga ülikoolis õpingud on teislaadsed. Ülikoolis igauks on oma härra. Keegi ei sunni teda õppima. Sää! on tal nõnda öelda akadeemiline vabadus, aga sel akadeemilisel vabadusel võivad olla ka suured varjuküljed, seda võidakse käsitada vääristi, nii vääristi, et kogu akadeemilisest vabadusest on enam kahju kui kasu. Noort üliõpilast tuleb kasvatada akadeemilise elu, akadeemilise vabaduse jaoks ja see kasvatuslik külg kuulub ülikoolile. Aga ülikool üksi seda kasvatuskohustust ei suuda korralikult täita, kuna tal on teinegi suur töö teha, nimelt hoolitseda õppetöö, teadmiste omandamise eest. Seepärast on ülikooli kasvatuslik külg jäänud pääasjalikult osakondade hooleks. Kujutlege vaid kedagi kaugest maakohast tulnukat noort, kohmetut üliõpilast. Kui üksiklasena ta end tunneks, kui ei oleks sellist ühistut, mis koondaks kõiki samast maakonnast päritolevaid üliõpilasi. Sää! ta puutub kokku oma maakonnast päritolevate üliõpilastega, sää! ta leiab uusi tutvusi, sää! ta harjub teotsema teiste teaduskondade üliõpilastega. Päälinna meelitused ja huvitavused on suured, nende vältimine võib olla raske, nende tulemused hukutavad. Seepärast on hää, et on selline organisatsioon või osakond, kus tema, noor õppiija, saab seltskondliku tegevuse algeid, õpetust, mis on vältimata vastastikusel kokkupuutes. Võib-olla, et ta veel siis ei märka osakonna tulemuslikke mõjustusi, aga hiljemini ta kindlasti on tänulik nende mõjustuste ja kõige selle eest, mida ta osakonnast on saanud. Tuleb vaid õppida kasustama osakonda õieti, tuleb kasustada oma hääks nii palju kui võimalik, et kasu sellest oleks võimalikult suur. Need ohvid, maksud, mis osakond oma liikmeilt nõuab on ju võrdlemisi väikesed (liikmemaksud kesk-

miselt 12 E. kr. aastas), võrreldes selle kasuga, mis osakonnast võidakse saada. Ega siis küsimuses olev liikmemaks olegi süüdi selles, et osakonna organisatsiooni vastu nii nobedasti rünnatakse meie pahempoolsete poolt, ei, vaid põhjus on teisel, lühidalt öelduna — poliitikas.

Kui nüüd osakonnasundus kaotatakse, siis ülikool kaotab ühe oma tõhusama poole ja see on just kasvatuslik külg. Arvatavasti osa liikmeid jääb truuks osakonnale, aga osa jääb eemale ühel või teisel põhjusel, sagedamini kas poliitilisel või majanduslikel põhjusil. Kõik need siis jäävad ilma ülikooli poolt osakondade kaudu antavast kasvatusvast mõjust. On ju selge, et ülikooli õppejõud ülikooliametis, oma õppetegevuses, jõuavad kasvatada oma õpilasi ainult teisel kombel, teises meeles ja teises mõttes, kui nende tegevusesolles osakondade inspektoritena. Esiimesel juhul nad hoolitsevad oma õpilaste teadmiste poolsest arendamisest, kuna osakondades nad hoolitsevad osakonna liikmete üldise vaimse kasvatus eest. Osakonnasunduse maksvus olles saavad sellest kasvatusvast mõjust osa kõik üliõpilased. Osakondadesse kuulumise vabatahtlikkuse puhul jääb osa üliõpilasi sellest kõigest ilma. Ülikoolil siis ei ole võimalik sisendada õnnistavat ja üldkasulikku kasvatusvast mõju neisse. Nad võivad ülikooli lõpetada kiiremini ja omandada parima tunnustuse, aga mis tähendus sellel siis on, kui nad ometi on palju küpsematud ja ebakompetentsemad toimima oma maa teenijana rahva keskel kui nende osakondadesse kuuluvad sõbrad. Ei saa ju üliõpilasegi elu olla ainult töötegemine, peab olema muudki harrastusi. Kui elu on vaid töö, vaba igasugu meelelahutustest, siis elu tundub liiga tühjana.

Võidakse vahest mõelda, et sunduslikult osakonda kuulumise aseme täidaksid vabatahtlikud ühingud, aga need ei vasta osakondadele. Nende tegevus on liiga piiratud, nad on liiga ühekülgsed võrreldes osakondade mitmekülgse ja laialdase tegevusega. Sellised ühingud, näiteks teaduskondlikul alusel moodustatud, harrastavad vaid teatud asju, millistega tegeldakse ju ülikoolis vastavas teaduskonnas õppides. Ja seepärast ongi osakondades mitmekülgsed harrastusalad ja toimkonnad — mis vastavad ka neile ühinguile. Lühidalt öelduna, nüüdne osakonna organisatsioon sisaldab ju kõige selle.

Ülikoolile kuulub ka oma õpilaste kasvatuskontroll. Siiani on seda pidanud tegema osakonnad; see suur mitmetuhandeline jõuk on siis jagatud väiksematesse rühmadesse, kus see kõik on palju hõlpsam, kui kõik see suur hulk oleks üheskoos. Aga kuidas on lugu osakondadesse kuulumise vabatahtlikuks jäämisega? Kõik need, kes ei astu osakondadesse, jäävad ülikooli järelevalvest väljapoole. Nendeni ei ulatu ülikooli

kasvatav käsi. Siin on suur hädaoht, mis ähvardab rikkuda ülikooli autonoomiat ja üldist rahu. Kes valitseb neid metsikuid, kes karistab neid selliste eksimuste eest, mis ei allu politseile? Kas härrad rahvaesindajad on mõelnud asja sellest küljest täpsemalt? Tahavad ainult hävitada vana ja hääd, vaatamata tulemusile, andmata midagi vastavat asemele, rääkimata uuendusist, kus endise asemele antakse midagi uut ja paremat.

Nagu öeldud on need just osakondades toimund eriharrastused, mis avardavad osakondade tegevust, teevad selle mitmekesiseks, mis on just osakonnakorralduse edu võrreldes neid näiteks teaduskondade alusel moodustatud üliõpilasühistutega. Osakondades toimuvate eriharrastuste tõttu võib iga osakonna liige täiendada oma üldist vaimset taset. Eriti on tähelepanav osakondade maakonnaarmastus, mille all tuleb mõista tööd, mida osakonnad on teinud meie maakondade hääks. Meie osakonnaorganisatsioon on teotend aastakümnete ja -sadade jooksul maakondade vaimse taseme tõstmiseks, iga osakond oma maakonna hääks. Iga osakond on kõige parema tahtmise järgi hoolitsend oma maakonna kuulsuse tõstmise eest. Osakonnad on lähendanud rahvast ja üliõpilasi, rahva ja haritlaskonna teineteisele; vahed on kadunud, rahvas on saanud ühtlasemaks, terviklikumaks, mis ongi sellisel väiksel ja hädaohtlikul kohal oleval rahval, kui soome rahvas, üks tähtsamaid elutingimusi. Ei ole sugugi vähetähtsaks hinnatav see töö, mida osakonnad on teinud, asutades rahvakoole, laenuraamatukogusid jne. Seegi rahva jätkuv aitamine osakondade liikmete poolt ei jäta oma õnnistavat mõju avaldamata maakonna elus, aidates kaasa eriti vaimse taseme tõstmiseks. Osakonnad on hoolitsenud maakondade ajaloo ja ajalooliste muinasmälestiste kogumise ja säilitamise eest. Mainitagu või näiteks vanasõnu, mida on korjatud kümneid- ja sadutuhendeid meie osakondade kaudu. Suvel on osakonnad suvipidustuste ja suvimatkade kaudu valgustanud rahvast ja lähendanud eri rahvaklasse üksteisele, aidanud luua nii väliselt kui seesmiselt tugevat terviklikku riiki, mis meie Soomele on vältimatu tarvilik niikaua kui meie idaraja taga luurab meid punane vaenlane.

Keegi ei või keelda meie osakondade isamaalisust, osakondade seesmises hinges valitsevat isamaalist meelt, millest on lugematuid tõendusid. Meie vabadussõja ajal võtsid üliõpilased rohkearvuliselt osa maa iseseisvustamisest, nad olid esimestena läinud Saksamaale õppima sõjateadust ja säält tulles jäägriitena mõjutanud palju meie maa positiivseks ja õnnelikuks tulevikuks. Jäägriite kartmatu ja vaimustunud meel võitis teisigi kaasa teedale, mille kulgamine ei olnud lapsemäng, kuid mis siiski olid tarvilikud vaba

Soome koidikul. Need, kellel ei olnud võimalust minna Saksa kaudu, astusid hulgaliselt kodusele rindeile, võideldes viimse veretilgani oma isamaa vabaduse eest. Seda tõendavad iga osakonna seinal olevad marmortahvlid, mis tummana näitavad, kuidas kalliste ohvritega on ostenud meie maa vabadus. Aga need tahvlid kohustavad meid, meid, kes saame elada rahu ja vabaduses Soomes, need kohustavad meid toimima nõnda, et see vabadus kehtaks. See on meie nüüdsete üliõpilaste kohustus.

Kui meie vabadussõda oli möödas, ei jäänud selleaegsed üliõpilased istuma käed rüpes ja nautima oma töö tulemusi, ei, seda nad ei teinud. Veel olid mõned soome hõimud raskest ikkest; need tuli veel vabastada. Üliõpilased astusid vabatahtlikult rividesse, et võidelda oma hõimuvõldele vabaduse eest, nii Eestis kui Karjalas. Eesti sai oma vabaduse aga Karjala ja Ingeri on veel tänapäeval punase kommunismi võimuses. Karjala retkelt tagasitulnud üliõpilased asutasid AKS-i (Akadeemilise Karjala Seltsi), kes jätkab tööd ja kelle töö siht on lühidalt öelduna: „Karjala ja Ingeri vabaks, kõik soome hõimud üheks suureks tugevaks Suursoomeks!“ Töö ei ole sel alal kerge, aga meie vanne kohustab meid akslasi töötama oma aate hääks.

Pärast vabadussõda on osakondade liikmed aktiivselt ja vabatahtlikult osa võtnud riigikaitsetööst. Naised naiskodukaitses ja mehed kaitseliidus. Aga sellest on vähe isamaalisemeelsele üliõpilastele, et ainult üliõpilased on riigikaitsetöös, et vaid üliõpilastel on maakaitsetaht, vaid see peaks valitsema kogu rahvas. See isamaalisuse istutamine rahvasse on üliõpilaste südameasjaks. Loendamatud on olnud need maakaitsepeod, — manöövrid, — esinemised jne., kus üliõpilased on vaimustanud rahvast, on võitnud rahva maakaitseasjale, nii et sügavas rahvagi keskel valitseks tõeline isamaaarmastus. Ja see on just osakondade isamaaline vaim, kes seda kõike esile kutsub. Osakonnad on innustanud oma liikmed ja need jälle rahvast oma maakonnas.

Kui õnnistulik osakondade töö on olnud, see ilmneb järgnevaist näiteist:

Meie vabadussõja juht — kuulus marssal Mannerheim tuli paar aastat tagasi Inglismaalt, kus ta käis vaatamas suuri lennumanöövreid. Talle selgus, kui tähsat osa tulevikusõjas mängib lennuk võitlusvahendina. Täies teadmises meie õhuvarustisest, meie võimeist ja võimalusist, ta pöördus üliõpilaste poole. Üliõpilased võtsid apelleerimise vastu. Kogu Soomes pandi toime suur korjandus hüüdsõna all: „Lennukeid kaitseväele!“ Olgugi et kogutud rahasumma oli oodatust väiksem (umbes 80.000 Ekr.), millest saadi ainult kahe lennuki ostuks, kuid see ei olnud ainukene tulemus ja ainukene mõte, vaid tähele-

pandavad ja teiseloomulised tulemused olid palju suuremal määral veel mujal. Selle korjandusega taheti ergutada rahva vabatahtlikku maakaitsetahet. Peab ju rahvaski natukene järele mõtlema selle üle, mis paneb üliõpilasi suurehulgaliselt liikuma, paneb mõtlema, mis vaimustus see on, mis on üliõpilasi vallanud.

Üliõpilaste eeskuju on kandnud vilja: praegu korjavad muuseas rahvakooliõpetajad, seminaride õpilased, ohvitserid, proovireisijad jne. igaüks oma keskel raha, et osta kaitseväge oma lennuk. Aga just see osakonnis valitsev isamaaline meel, mille tõstmist on AKS märgataval kombel mõjustanud, ongi osakondade hävitamise algpõhjus. Just oma isamaalisuse pärast tahetakse osakondi hävitada. Meie pahempoolsed, kellel on aina olnud hääd suhted idaraja taga oleva punase vaenlasega, on märganud kui suure takistuse ja hädaohuna on nende tööle ja eesmärgile isamaalismselised osakonnad ja just seepärast nad tahavadki eemaldada oma teelt seda takistust, tahavad raskendada osakondade tegevust ja kui saaksid, koguni osakonnad sulgeda. Sotsid on saanud oma poole keskerakonnad, mille tulemusena — suur lehmakauplemine. Mingit põhjust ei ole osakondadesse kuuluvuse sunduse kaotamiseks. Osakondade aastasadu kestnud traditsiooniline töö on liiga kallid, liiga suure tähtsusega, et olla poliitiliseks kaubaks. Aga kõnesolev aktsioon ei olegi suunatud otsekohelelt osakondade vastu, vaid AKS-i vastu. Just AKS on loonud osakondade nüüdse seesmise vaimu ja tõstnud osakondades valitseva isamaa-armastuse ja maakaitsetahte oma praegusele tasemele. Seepärast tahavad meie sotsid hävitada oma alalise verevaenlase, lakkamatult kommunismi vastu võitleva AKS-i. Nad tahavad lüüa seda, hävitades osakonnad.

Osakondade töö raskendamise raskendatakse ka seda kirglikku soomlusvõitlust, mis praegu on käimas soomelise Soome ja Soome riigi ülikooli pärast. Niiviisi meie subisoomelised rahvaesindajad kaudselt aitavad rootsluse säilitamist. On kahetsemisväärne, kui lühike mälu on mõnel maaliidu esindajal. Paar aastat tagasi nad olid marssimas soomelise riigiülikooli poolt, aga nüüd poliitika hurmuses unustavad kõik. See just kõige selgemini osutab, kuidas soomlasaja ja osakonna organisatsioon peetakse vaid poliitiliseks kaubaks. Tõesti hää ja kaunis mälestus jätta ajaloouurijatele.

On öeldud, et osakondadesse kuulumise vabatahtliku olles, osakonnad vabaneksid sellest suhteliselt suurest liikmete arvust, kes praegu on osakondades, ja kes ei tee muud kui käivad kaks või kolm korda semestri kestel osakonnas ja kelle tähtsaim tegevus osakonna vastu on

liikmemaksu tasumine. Jääks ju järele aktiivselt teotsev osa. Siis osakondade seesmine elu muutuks endisest intensiivsemaks. Aga nii ütlevad need, kes mõtlevad asjust ainult pinnaliselt. Osakondade liikmetearvu vähenedes, mis toimub kindlasti sinna kuuluvuse vabatahtliku olles, osakondade tegevus raskeneb, see tulemusrikas tegevus, mille häist külgedest olen eespool pikalt seletanud. Osakondade tegevus raskeneb nii majanduslikest kui ka teistest põhjustest. See suuretäenduslik töö nagu näiteks kodu-uurimistöö ja vabatahtlik maakaitsetöö, ei või enam siis nii suurel määral jätkuda, olgugi et osakonnasunduse lõpetamine ei tarvitse tähendada osakondade organisatsiooni lõppu.

On väidetud, et aks-luse võimule pääsedes üliõpilaskonnas ja osakondades oleks tegu vähemuse survega. Aga see ei ole tõsi. See on ainult valelik argument osakondade vastu, mille alusel saaks nõuda osakondade kaotamist. Inspektorid, kelle ülesandeks on valvata osakondade tegevuse järele on tunnistanud, et kõnesoleval väitel ei ole mingit põhja. Mingit survet akslaste poolt pole olnud. On ju kõigil osakonna liikmeil võimalus osakonnas oma tahte ja võime järgi toimida. On siis aks-lased süüdi, et nad aktiivselt teotsejate isikutena on vallanud enamiku juhtivaist kohist, nii üliõpilaskonnas kui ka osakondades. On ju iseseisvale rahvale ja selle tulevikule loodetavasti parem, et rahva lootuse, üliõpilaste, eesotsas seisavad oma isamaad armastavad, selle hääks toimivad usaldusväärsed, tõsisoomlust taotlevad üliõpilased, kui isikud, kelle isamaaarmastus on küsitav.

Meie osakondi on löödud, nende tegevust tahetakse lüüa. On tõesti kurb, et nii toorelt rikutakse ülikooli omavalitsust ja autonoomiat. Eriti kahetsetav on see, et meie osakonnad on poliitilistel turgudel poliitilise kaubana. Meie osakondi tahetakse hävitada ilma, et küsitaks asjaomaste, konsistooriumi, seisukohta, ilma et antaks midagi vastavat asemele. Katkestatakse vana hää, uuest samaväärsest rääkimatagi, paremast ei ole midagi teada.

Kuidas asjad Soomes edasi arenevad, seda on raske öelda. Kuna võib olla, et nüüdne süsteem säilib aasta lõpuni, võib-olla, et mingisuguses stiilis vanade liikmete organisatsioon (vilistlaskogu) lähendab praegu osakonnas toimivaid liikmeid. On ju meil viimasel ajal asutatud vilistlaskogusid ja vastavaid senioride ühistuid. Need toimivad täiesti veel iseseisvalt, täiesti väljaspool osakondi. Kuidas korraldatakse osakonna rahaasjad: Kas jäetakse needki asjad korratusse? Kes näiteks hoolitseb Häme-osakonna suurte võlgade eest? Peaks mõeldama asjad põhjalikult läbi, enne kui minnakse tegema uuen-

Korp. Fraternitas Estica 30-aastane.

9. mail s. a. võis Tartu korp. Fraternitas Estica tagasi vaadata oma 30-aastasele viljakale olemasolule. Sel puhul korraldati ka vastavad pidustused, mis olid tõmmanud kokku üle maa vilistlasi ja kaasvõitlejaid. Pidustused algasid 8. mail balliga „Vanemuises“, mis toimus heatujuliselt vastavalt ilustatud saalides umbes 600 kutsutud külalise, vilistlase ja kaasvõitleja osavõtul. 9. mail korraldati samas aktus, mil puhul liigutava aktuskõne pidas auvil. prof. A. Paldrock, tuletades meelde peamiselt neid muresid ja rõõme, mida tuli arvestada esimese Tartu eesti korporatsiooni asutamisel ja selle tegevuse esimesil aastail. Tervituste osas said sõna vil! O. P u k k, kes andis edasi riigivanema, auvil! K. P ä t s i, isiklikke tervitusi, konvendi daamide esindaja, sõpruslepinglaste esindajad, üliõpilaskonna esimees, Tartu ja Tallinna üliõpil. organisatsioonide esindajad j. t. Loeti ette samuti tervitustelegrammid, milliseid oli saabunud terve hulk. Lõpuks otsustati saata tervitus-tegramm riigivanemale ja lõpetati aktus ühise hümniga.

Sama päeva õhtul algas ka traditsiooniline vennastuspidu, mille ametlik osa peeti „Bürgermuuses“, kuna konvendi korteris saal on jäänud kitsaks järjest suurenevale perele. Sellele järgnev koosviibimine peeti aga juba omas majas, kuhu liiguti võimsas rongkäigus.

dusi — rumalusi. Osakonnasunduse kadudes, kaotab ülikool eriti tähtsa külje — üliõpilaste kasvatus. Kes hoolitseb organiseerimatute avaliku vaimse kasvatus eest? Kes vastutab selle eest, et need üliõpilased ülikooli lõpetades on pädevad teenima oma maad ja rahvast? Kes hoolitseb selle eest siis, kui see võimalus on osakondadelt võetud? Seda ei tee ka need, härrad rahvaesindajad, kes selle esile kutsuvad, ei need seda tahagi teha, vaid vastupidi; nende aadetele on see vaid eduks, mida halvemini arenevad soomlusesajad.

Kes hoolitseb kasvatus eest organiseerimatute hulgas? Neile ei ulatu kellegi hoolitsev käsi. Ainult politsei — siis kui eskimus on sedalaadi. Üliõpilaskonda on haaranud „metsikluse“ hädaoht, kasvatus eest hädaoht. Selle hädaohtu tõttu ei kannata ainult „metsikud“, vaid kaudselt kogu Soome maa ja rahvas.

Meie osakonnad on löödud, raskesti löödud, aga meie osakondi kõige viimseni kaitsejad sel-

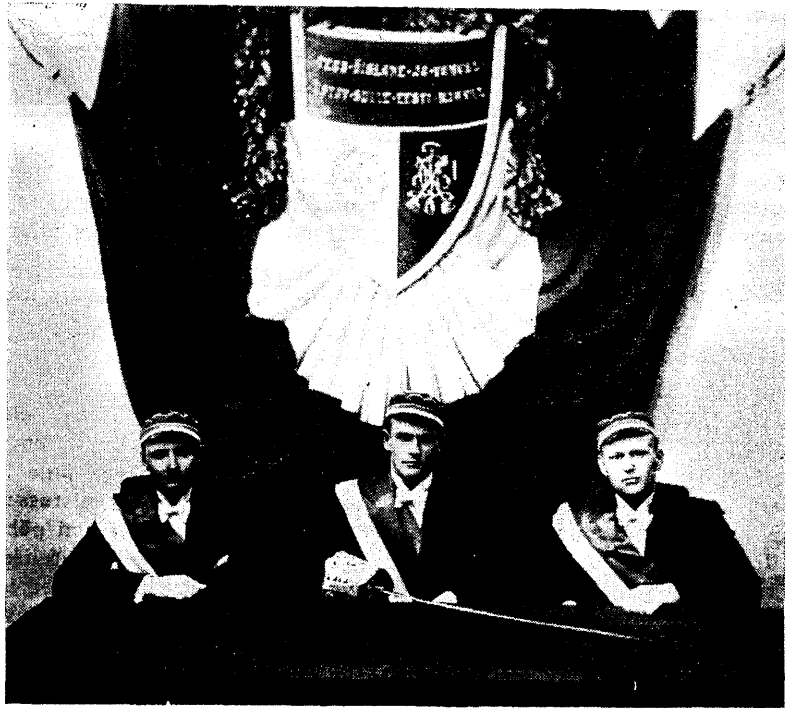
Oma 30. aastapäeval tagasi vaadates tarmukale tegevusele, võib korp. Fraternitas Estica julgelt kinnitada, et ta on suutnud täita täiel määral oma töötust, mis avaldub lipukirjas: „Teos õiglase ja vahvas, ustav Sulle Eesti rahvas!“ Juba korporatsiooni asutamine tookordse olustiku keerises osutus mureks ja unustamatuks sammuks eesti intelligentsi koondamise ja organiseerimise mõttes. Sest eks andnud ju esimese Tartu eesti korporatsiooni Frat. Estica asutamine tõuget paljude teiste korporatsioonide asutamisele ja eks avaldu see ühistunde vaim, millele löid aluse grupp eestisoost korporatiivse mõtlemisviisiga haritlasi, praeguses Eesti Korporatsioonide Liidus, mis alates 1915. a. esineb meie avalikus elus võimsa korporatsioonide koondisena.

Korp. Frat. Estica tegevust analüüsides ja hinnates tuleb kohe algul märkida, et ta on alati sammunud kindlat rada, ega ole end lasknud mõjustada vales suunas, kuigi teinekord avalik arvamine pole seda suutnud momendil mõista ja on hiljem pidanud oma tõekpidamisi revideerima.

Frat. Esticale on alati olnud südamelähedaseks oma rahva asjad ja üritused. Vabadussõja puhkedes Frat. Estica andis end esimesena vabatahtlikult incorpore tolelaegse kol. E. P õ d d e r'i käsutusse, kandes kaotusi armastatud liik-

lest ei kohku. Nii on juhtunud kord enamgi, Vene valitsuse kõige raskemal ja süngemal ajal. See juhtus viimase sajandi keskel, kui Suur-Venemaa seisukohalt taheti lüüa rahvuslikku liikumist väikeses Soomes; nii ka meie osakondade ukseid pandi kinni. Aga see siiski ei õnnestunud. Umbes aasta püsisid ukseid kinni, siis avati need jälle. Nüüd, kus haridustase on palju kõrgem, raskendatakse jälle isamaaliste osakondade tegevust; kas see üritus õnnestub on veel vara öelda. Meie ei lange hõlpsasti, taganemisest rääkimata, meie kaitseme oma kohta ja õigust viimseni ja jätame lõpliku otsustuse ajaloole. Olen kindel, et ajaloos veel kord hinnatakse mehi, kes poliitilisest udust pimestatuna teevad tegusid, millest kogu Soomele ja selle rahvale koidab rasket kahju. Loodan, et ajalukku kord veel kirjutatakse: Vaadake, millega tuli toime poliitika kultuurses Soomes aastal 1937!

Väinö Pensala.

Korp. Fraternitas Estica praegune eestseisus: stud. rer. oec. E. Truupere, abiesimees; stud. med. R. Laube, esimees; stud. jur. J. Laikoja, kirjatoimetaja.

mete näol, kelle marmorisse raiutud nimed konvendi korteri seinal peavad nooremaile konvendi liikmeile tuletama meelde nende kõrgeid ja ülilaid kohustusi oma isamaa vastu.

Kaitseliidu Tartu korporatsioonide (4.) maelvonna asutamisest 1. dets. 1924. a. puhul, samuti tema edaspidisest arendamisest on Frat. Estica perre kuuluvad vilistlased ja kaasvõitlejad osa võtnud südamlikult ja kohusetruult.

Ka üliõpilaskonna üldiseist üritusist, edustuse tööst ja tegevusest võetakse osa täie andumusega.

Mens sana in corpore sana, terves kehas terve vaim — see oli Frat. Estica põhimõtteks juba asutamisel. Sellest on peetud ka kinni ning konvendi ruumes peetakse tihti loenguid ja referaate asjahuviliste vaimsete tarvete rahuldamiseks. Ka on soetatud ühisel jõul ja nõul 3300-köiteline raamatukogu. Sportimise võimalusist on samuti haaratud kinni täie innuga. Nii on võetud osa laske-, jalgpalli-, käsipalli- ja kergejõustikuvõistlusist, millistel aladel vahel saavutatud päris märkimisväärseid tulemusi.

Sama sooja tundega on Frat. Estica arendanud ka oma suhteid naaberrahvaste üliõpilasorganisatsioonidega. Nii on kartell-lepinguid sõlmitud Soomes Savo osakonnaga, Lätis korp.

Lettoniaga ja Poolas korp. Poloniaga. Viimased kaks korporatsiooni on asutatud Tartus, seepärast seovad Fr. Esticat nendega sõprustundel juba ta asutamisest peale. Teoksil on lähene mine Leedu korp. Neo Lithuaniaga, mis samu suhteid loob praegu Lätis korp. Lettoniaga.

Alates 1933. a. sügisseimestrist asub Frat. Estica omas majas Tartus Aia 54. Tema perre kuulub praegu 150 vilistlast ja 181 kaasvõitlejat. Konvendi juures teotseb vilistlaskogu, mida juhib praegu eestseisus järgmises koosseisus — esimees san. kindr. dr. H. Leesment, laekur: dir. J. Rosenfeldt, kirjatoimetaja: van. adv. V. Siil. Konvendi eestseisus aastapäeva semestril teotseb koosseisus esimees: ksv. R. Laube, abiesimees: ksv. E. Truupere ja kirjatoimetaja: ksv. J. Laikoja.

Selline oleks siis lühike pilt Frat. Estica 30-aastasest tegevusest, millise aja jooksul tema perest on võrsunud tunnustatud teadusmehi, riigijuhte ja teisi seltskonna- ja avalikuelu tegelasi. Möödunud mälestusrohke aastapäev on aga vaid kohustuseks uutele õilsatele tegudele, edasipüüdlikkusele ja energiale edaspidiseks tulemusrikkaks teotsemiseks.

Vivat crescat floreat Fraternitas Estica in aeternum!

Teenistuskohad ja haritlaste üleproduktsoon

(Inglismaa ja Prantsusmaa)

Noorte haritlaste üleproduktsooni küsimus on kujunenud probleemiks niihästi vanadele kui ka uutele kultuurriikidele. Uuritakse selle nähte ulatust, tema tekkimise põhjusi, luuakse mitte ainult rahvuslikke, vaid koguni juba rahvusvahelisi asutisi haritlaste paitusvõimaluste kõige mitmekülgsemaks selgitamiseks ning jõutakse lõpuks enam-vähem ühisele otsusele selles, et kõrgema hariduse poole rühkivale noorsoole tuleb anda asjalikku nõu tema edaspidise kutse valiku alal ning kohtade saamisel eelistada isiklikku tublidust, andekust, teadmiste hulka.

Millise süsteemi järgi sealjuures käia, kas ainuüksi eksamite kaudu või kandidaadi muudegi omaduste hindamise teel, selle üle valitseb igas riigis isegune vaade. Puhtal kujul ei esine ükski süsteemidest, sest kuigi näiteks Prantsusmaal pannakse peaarõhk eksamile, Hitleri Saksamaal selle kõrvale seatakse veel kehaline tublidus ja erakondliku usaldatavuse küsimus, siis isegi neil maadel valitseb suurel määral ka protektsoon kui kandidaadi vastuvõetavuse mõõdupuu, ehk küll avalikkus võitleb ägedalt niisuguse nähte vastu. Inglismaal, kus sünnipära ja kuulsa nimega õppeasutise aupaiste iseendast juba tagab edasipääsu võimalused, on elutempo ise loonud teatud mõttes piduri protektsooni ainuvalitsusele ja seadnud üles võistluse nõude. Üleproduktsooni probleem aga seisab juba ligemale aastakümne ümber tõsiselt pävakorral kõigis neis riikides ja üldiselt rahuldavat lahendust pole suudetud veelgi leida.

Kuna küsimus omab aktuaalsuse ka meie juures, siis ei tohiks olla ülearune heita pilku mõnele suurriigile ja edaspidi lähematele naabermaadele, et saada ülevaadet olukorrast, nagu see mujal esineb.

*

Veel kuninganna Victoria valitsemise päevil võisid need inglise noormehed, kes said haridust suur-sugustes „public school’ides“ ning jätkasid seepeale õpinguid kuulsusriikastes ülikoolides, olla päris muretud oma tuleviku pärast, mis kindlustas tollaegsele kuldsele noorusele auväärse koha kas parlamendis, kuulsamas väeosas, diplomaatlikus teenistuses, riigikirikus, advokaadiseisuse kõrgemas astmes või asumaade teenistuses. Muid kutsealasid ei peetud üldse seisusekohaseks. Nende haridus võis „tsipakese ladina keele ja veidi vähema kreeka keele oskusega“ pluss pinnapealsed teadmised matemaatikas, moodustada küll mitte väga suure kandami, ent neid oli kasvatatud „gentlemanideks“, kes nautisid poolehoidu mitte ainult oma ülikooli noobli lõike ning hea välise esinemise abil, vaid väarisid täit usaldust ka oma ise-

loomu omaduste poolest. Nende eesõiguse vastu, olla oma rahva juures juhtivatel kohtadel, ei vaieldud tollal madalama päritoluga noorte poolt.

Vahepeal on aeg murdnud läbi eesõigustest ja traditsioonidest. Pöördelise tähtsuse omasid sealjuures inglise haridussüsteemi demokraatiseerimine ja teiseks kõik need uuendused, mis võeti ette „Civil Service“ juures. Kuni 19. sajandini valitses ju riigiteenistuses Inglismaal selline protektsooni võim, et päris õigusega kõneldi korrupsiooni lokkavusest. Pikkamisi asendub see õige hoolsa valikuga. Tänapäeval on aga riigiteenistusse pääs korraldatud niivõrd eeskujuliku süsteemi põhjal, et kohtadele pääsevad ainult need, kes suutelised tõendama piinlikult valjule katsekomisjonile, et nad omavad tõepoolest parimaid teadmisi ja omadusi. Katsetele pääsevad nüüd mitte ainult Oxfordi või Cambridge’i kasvandikud, vaid kõigi uute linnaülikoolide lõpetajad, milliseid Inglismaal, Šotimaal ja Wales’is kokku on paarikümne ümber. Viimastesse pääsevad aga, tänu demokraatiseeritud haridussüsteemile, ka vaesemate ja lihtsamate perekondade pojad, kui nende kooliaeg on tõendanud, et andekus on kõigiti hindamisväärne. Kuigi Inglismaa püüab pidurdada akadeemilise proletariaadi tekkimist, on praeguse olukorra juures kujunenud ainumääravaks võistlus kohtade pärast, mida pakub riigiteenistus, kuid ka tööstus ja kaubandus. Võistlus on nii äge, et need hiilgavad võimalused, mis olid varem ette kindlustatud Etoni, Harrow, Winchesteri ja teiste kuulsate koolide kasvandikele, on nüüd piiratud üsna tunduvalt.

Ka edasijõudmisel kõrgematele ametikohtadele ei etenda eelnimetatud asjaolud enam endist tähtsust. Ministrite erasekretäridel on küll veel võimalus kõrgemaks lennuks, kuid ka nemad ei ole enam ette kindlustatud hiilgava karjääri jaoks. Isegi parlament, see riigiteenistuse kõrval häid väljavaateid pakkuv asutis, ei soodusta enam kiiret tõusu pärast seda, kui vahepealsetel aastatel oli võimul tööliserakond. „Etonian’idel“ ja „Harrowian’idel“ põlnud enam kerge elu neil päevil, kus tööline võis saada hõlpsasti ministritoolile. Nad tohtisid küll endiselt kanda oma kuulsat välistunnust — kooli värvides kaelasidet — ent pidid taganema nii mõnegi alama päritoluga kandidaadi ees.

Ometi pole ülikoolide kõrval „public school’i“ elujõud täiesti kadunud. Tõsi küll, nende arv on tõusnud. Kuid ikkagi loetakse vaid üheksat neist seltskondliku mõiste järgi väärikaiks. Kooli kuulsus maksab kallist raha ja mitte harva on kuulsate koolide osa pinke tühjad. Eton näiteks nõuab 300 Ingl. naela

(umbes 5500 E. kr.) aastas ainuüksi koolikuludena. Jõukale Inglismaale on selline summa siiski kõrge küllalt ja nii mõnigi kool on alandanud viimastel aastatel õppemaksu. Kooli kõlav nimi omab aga endiselt tugeva külgetõmbejõu, ehk küll arvustus mitteaajakohase snobismi pärast kisub alla nende kuulsust.

Tugeva võistluse tagajärjel siirdub nimekamaist kooldest vaid üks kolmandik õpilasi tänapäeval ülikooli edasi. Nii mõnigi autode müüja, mehaanik, üsna sageli ka politseinik kõnetab külalist näiteks Eton'i „drawl'is“ (hea ingliskeel). Õhuvägi võtab meelsasti oma ridadesse noormehi, kes uhked oma Etoni, Harrow, Winchesteri, Charterhouse'i või Rugby kasvatusele. Et aga inglane seepärast juba hakkaks kõnelema oma kuulsate koolide allaminekust või koguni hävingust, seda pole karta. Tänapäeva Inglismaa teeb välismaalaste arvates just erilisi pingutusi, et kujundada ümber traditsioonilisi sünnipärase ja raha-aristokraatia mõisteid ning asendada neid teaduste ja iseloomu aristokraatiaga, ning vähemalt „public school'idel“ jääb siin endiselt tähtis osa täita selles, mis puudutab iseloomu kujundamist. Isegi H. G. Wells'i taolised demokraadid tunnustavad, et neil koolidel on kasulik väärtus ühiskonnale.

*

Inglise noormehed, kes lõpetanud kodumaa ülikooli, ei oma siiski õiget kujutlust raskustest, milleda tuleb võidelda teiste Euroopa riikide haritlastel. Üleproduktioon on ju olemas, kuid igauks, kes omal alal tubli mees ja kutsevaliku õnnelikult teinud, pääseb siiski suuremate raskusteta kindlasse teenistusse. Töötasu, mis lõpetanuid ootab, ei ole just väike. Akadeemilise haridusega noormees võib ikkagi arvestada 200 kuni 250 Ingl. naela (3650—4550 E. kr.) suuruse aasta sissetulekuga 25 a. vanuse juures ja üldiselt on ta 28-aastasena juba nii kaugel, et võib oma perekonda luua. Erandiks on teenistus asumaades, kus nooremad ametnikud enne 5-aastast teenistusaega ei tohi abielluda.

Kui võtta vaatluse alla üksikud haridusalad, siis noored insenerid näiteks, kes veel paar aastat tagasi olid kõige suuremad kannatajad üleproduktiooni pärast, lahkuvad pärast 3-aastast õpingut tavaliselt 21-aastasena, sooritavad seepeale 2-aastase praktika, saades paar naela nädalas taskuraha ja omavad nüüd 23-aastasena minimaaltasu 200 Ingl. naela aastas. Nõudmine inseneride järele on pärast Briti relvastuskava tublisti suurenenud. Keemikute olukord on teadusliku kraadi omamise korral veelgi parem.

Koolides on noorte õpetajate algtau erinev. Proovintsis makstakse 22—23-aastasele ülikooli lõpetanule 234 Ingl. naela, mis tõuseb igal aastal 15 Ingl. naela võrra kuni kõrgeima 480 naelani aastas. Londonis, kus elukallidus suurem, on need arvud 276 kuni 520.

Riigiteenistusse astujad, kes tavaliselt 22. või 25. eluaastal lõpetavad ülikooli, peavad praeguses olukorras sooritama õige raskeid katseid komisjoni ees ja

saavad esimesel aastal tasu 221 Ingl. naela, mis tõuseb 13. teenistusaastaks 622 naelale (12.000 E. kr.). Teenistuse korral ühes ministeeriumis on algtau juba 270 Ingl. naela. Eriti andekail ametnikel on aga edasipääs võimalik juba hoopis kõrgema töötasuga ametikohtadele.

Arstide olukord on vähe erinev meie omast. Normaalne õppeaeg on küll 5—7 aastat, ent iseseisvat praktiseerimist ei saa muidu alustada, kui tuleb osta praktikakoht. Tasu selle eest on üsna suur, kuid kinnitusseltside kaasabil saadakse osamaksudega sellest üle. Esimesed aastad mööduvad tavaliselt 25—30-naelalise kuusissetuleku juures kas vanema arsti abilisena, haigla teenistuses või laevadel.

Kõrgemate kohtute ees esinejate (Barrister) töötasu on küll õige suur, ent pääs sinna seotud kõrgete kautsjonide ja teatud riskiga. Harilikul advokaadil (Solicitor) on algus lihtsam ja teenistus enam-vähem võrdne eelpool toodud kutsetega.

Pangad ja ülemere või asumaade ärid on pannud viimasel ajal enda kohta maksma samad määrused, mis riigiteenistuses. Ka need võtavad uusi tööjõude vastu ainult katsetega. Tung neile kohtadele on suur, sest need on tasuvad ja teenistuslepingud alati pikaajalised. Huvitaval kombel on siin Cambridge'i ja Oxfordi ülikoolidel kõige paremad väljavaated. Koloniaalteenistus võtab aastas vastu umbes 500 noort akadeemilist kodanikku, kusjuures umbes 80% kõigist asumaade riigiametnikest on pärit neist ülikoolist. Muidugi käib see ainult asumaade kohta. Dominioonid on pärast suure iseseisvuse saamist sulgenud tee Inglismaa noortele. Ometi peetakse inseneride, õpetajate, ametnike, arstide ja isegi advokaatide seas erapraksist asumaadel ja isegi dominioonides hästitasuvaks.

*

Prantsuse Vabariik omab seevastu juba põhiliselt erineva süsteemi edasipääsu võimaldamises noortele haritlastele. On ju vabaduse, vendluse ja üheõiguse sisuks piiramatult võimaluse kindlustamine igale kodanikule. Kui kõrgele ta sealjuures pääseb, oleneb täiel määral igapäevise isiklikust tublidusest. Prantslase iseloomujooned kutsuvad teatavasti esile tugeva vastastikuse järelevalve ja 1789. a. kolmas vabariik ei ole siin sammugi taganenud ajaloolisest võitlusest privileegide ning protektsiooni vastu. Üheõiguse mõte langeks kindlasti hädaohtu, kui need nähted uuesti maksvusele pääseksid. Sellest järeldub, et valiku teostamise ainsaks aluseks võib olla võistlus. Katsed olgu sealjuures niivõrd viimistletud, et need haaraksid kõik tubliduse varjundid ja võimaldaksid äärmiselt täpse hinnangu võistlejate vahel.

Niisuguste vaadete alusel on küpsenud kuulus prantslaste „concours“, see katsesüsteem võistluse näol, mis teostub kõige piinlikuma arvestuse alusel. Hinnang toimub punktide süsteemi alusel ja nii mõnigi kord pääseb 300-punktilise maksimumi juures

teenistusse see, kes vastase ületab vaid mõne punktiga.

Igalühel on prantsuse haridussüsteemi juures kindlustatud õieti hällist peale võimalus enda annete kujundamiseks ja edasipääsuks nende omaduste varal. Siin tulevad appi tasuta õppekohad kõrgemates koolides ja ülikoolis (keskkool on Prantsusmaal tasuta, alates läinud aastast). Vaba õppekoha omanik, meie mõiste järgi stipendiaat (boursier) võib isikliku tubliduse korral sooritada õpingud kõigis astmetes riigi kulul ja jõuda sel teel välja parimate teenistuskohadeni. Tegelikus elus ongi nii, et boursier sammub kuni ülikoolini välja ja seda nähet peetakse poliitiliselt seisukohalt täiesti loogiliseks. Haridus on vabariikluse aluspõhi ja ei ole tulisemaid vabariiklasi kui just endised vabade õppekohtade omanikud. Boursier vastandmõisteks on pärija (héritier), kes ei astu ellu paljaste kätega, nagu boursier, vaid toob kaasa raha, sageli ka teisi väärtusi, nagu traditsioone, koduse kasvatuse, päritud kombed, religioosse tõekspidamise ja vaimse oreoli.

Õige pilt prantsuse haridussüsteemist oleks aga puudulik, kui jääks mainimata kirjanduse osatähtsus selle prantslaslikus, s. t. universaalsemas mõistes. Concours'i tulemus ei olene ainuüksi isiklikust hoolest ja mälu tugevusest, sest avalikus elus võidakse alles siis silmapaistvat osa etendada, kui avaldatakse väärikat lugupidamist ühtlasi kirjanduse vastu. Paljas eriteadus või tublidus üksi on õieti väikesed eeldused edule, kui nendega ei seltsi hardustunne kirjanduse suhtes. Eriti käib see kõrgemate ametnikkude kohta, kui nad pretendeerivad avalikule lugupidamisele.

Võistlus „concours“ puhul peab kindlustama igaülgse üheõiguse ja õigluse kandidaatide valiku tarvis. Elu ise aga püstitab siin takistusi, sest pole ju võimalik seda viimast õiglust saavutada katsete abil ja kunagi ei jäeta täiesti kõrvale seltskonna sotsiaalse koostise erinevuse kaasnähted. Kolmas vabariik on leidnud siin tähelepanelikkude vaatlejate arvates omapärase valiku-teostamise viisi, mis paistab rohkem silma kõrgemate ametikohtade komplekteerimise juures. Siinkohal on mõeldud nelja pea-ala: 1) Conseil d'Etat, 2) Inspecteurs des Finances, 3) Cour des Comptes ja teataval määral ka 4) diplomaatlik teenistus. Neile aladele ei pääse ka muidu, kui katsetega, ent hinnang ei toimi puhtmehaaniliselt, vaid võetakse arvesse ka isikut, traditsioone, nii et katsetele pääs on juba seotud teatud eeldustega, mis ei ole hinnatavad ainuüksi oskuste proovimisega.

Conseil d'Etat oma üle 100 liikmega on ühtlasi kõrgeim seaduslikkuse kaitsja. Selles riiginõukogus valmivad paljude seaduste tekstid ja kuigi parlament on haaranud järjest enam seadusandlikust tegevusest oma kätte, teostab riiginõukogu seaduslikkuse valvurina siiski nimetamisväärsset osa riigi elus. Enamik selle liikmetest nimetatakse valitsuse poolt, kuid murdosa tõuseb riiginõukogu enda keskelt esile, muu-

tudes käsutatavast ametnikust hääleõigusega otsustajaks. See karjäär on ühtlasi suurim, mida prantsuse ametnik võib sooritada.

Inspecteurs des Finances ja Cour des Comptes instituudid võimaldavad juba rohkem kohti. Eriti esimesed saavutavad sageli häid positsioone „kutsevaimust“ kõige rohkem läbi imbutatud Prantsuse rahaministeeriumis. Finantsinspektoriks ollakse sageli sündinud, kas on isa olnud enne sel kohal, või oli ta muidu kõrgem ametnik, kindla seltskondliku positsiooni ja koduste traditsioonidega. Ning tõusuks välisest astmetel on, Quai d'Orsay kuulsale demokraatlikkusele vaatamata, siiski vähem mehaaniline valikupõhimõte aluseks. Kuigi esimestele katsetele pääseb tegelikult igamees, kõrvaldab teenistuse oma sõel ja sellele järgnev „grand concours“ iga soovimatut isiku.

Need neli kutseala moodustavad Prantsuse riigiteenistuses õigusega eliidi. Kõigil teistel aladel esinev sirgjoonelikkus katsete juures on ka siin maisev, ent pole kusagil kirja pandud need täiendavad nõuded, mis edasipääsu juures ikkagi üles kerkivad ja selles punktis võib-olla Prantsusmaa ei ole puhtakujuliselt täitnud üheõiguse nõuet.

H. PAALMANN.

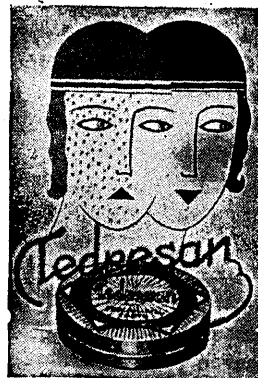
Kevadel on

„Tedesan“

KREEM JA SEEP

parimaks kaitseks

tedretähtede vastu!

A.-S.

Prov. J. Lill

Tartus

Eesti üliõpilasspordi korralduse ümber

Üliõpilaskonna ajutisele juhatusle esitati üliõpilasspordi küsimustes Akadeemilise Spordiklubi poolt märgukiri, kus esile tuuakse mitmesuguseid nõudeid üliõpilasspordi edasise korralduse ja arendamise kohta.

Märgukirjas tähendatakse, et senises Eesti Üliõpilaskonna spordikorraldustes ilmnevat lünke ja puudusi, mis halvavat ka ASK püüdeid üliõpilasspordi liikumise korrastamisel ja soodustamisel. Olukord, kus naaberriigid üliõpilassportlikus korrastuses meist ette jõudnud, nõuab paratamatult Eesti üliõpilaskonna spordijuhtimine ja korraldamine ümberkorraldusi. Tuleb hädavajalisemaks pidada maksma panna kiiremas korras uued alused üliõpilaskonna kehalise kasvatus juhtimises, et sammu pidada naaberüliõpilaskondadega.

ASK peab vajalikuks:

1) Praegu rööbiti teotsevad ning ühiseid sihte taotlevad üliõpilaskonna spordiliikumisega tegelevad organisatsioonid liita üheks elujõuliseks ja teguvõimsaks üliõpilasspordi keskuseks, kelle sihiks oleks sihikindel pikemakavaliine ja asjatundlik liikumine.

2) Sisse seada igasemestriline üliõpilasspordimaks, mis laekuks koos õppemaksuga ja läheks üliõpilasspordi juhtiva keskuse käsutusse.

Laekuvad summad rakendada üliõpilaskonna üldise kehalise kasvatus ja üliõpilasspordi teenistusse. Sellega paneksime kindla ja arenevõimelise aluse üliõpilasspordile.

3) Eesti üliõpilaskonna kehalist kasvatus ja spordiliikumist peaks juhtima kogenenud asjatundlikud ja spordihuvilised isikud.

4) Sisse seada, ametisse panna üliõpilaskonna spordinõunik, kes oleks tegelik üliõpilasspordi organiseerija ning üliõpilaskondlike spordiürituste teostajaks, sõltumata üliõpilasesinduse muutlikkusest, et püsiks sel kohal võimete ja kogemustega isik, kes üliõpilasspordi korrastusele annaks kavakindla ja püsiva suuna.

5) Koondada üliõpilassportlased loodava üliõpilaskonna spordikeskuse juurde, et kõrvalduksid üliõpilaskonna spordi terviklikkust lõhkuvad spordiorganisatsioonide lahkkelid ja väärikal kõrgusel hoida Eesti üliõpilaskonna sporditaset.

*

Kuna tõepoolest viimastel aegadel on märgata üliõpilaskonna spordielus teatud loidust ja vahest tagasiminekutki organiseerimatusel tulemusel, siis A. K. S. märgukiri üldiselt on omal

kohal. Loodetavasti järgnevatel nõupidamistel Üliõpilaskonna Kehalise Kasvatuse Toimkonna ja märgukirja esitaja esindajate vahel selgitatakse kõik takistavad asjaolud ja asutakse nende kõrvaldamisele.

Mis puutub aga märgukirja üksikasjadesse, siis tuleb märkida, et üliõpilaskonna Kehalise Kasvatuse Toimkond, nagu see loodi ja nagu see tegutsema peaks, ongi õieti märkukirjas soovitatud üliõpilasspordi keskus. Keh. Kasv. Toimkond oma kodukorra alusel peab arendama üliõpilaskonnas kehalist kultuuri ja pidama sel alal kontakti vastavate keskasutistega kui ka välismaade üliõpilaskondadega. Toimkonna koosseis on ette nähtud kolmeliikmelisest hääleõiguslikust ja viiest sõnaõigusega liikmest, kusjuures sõnaõigusega liikmete kandidaadid esitab toimkond akadeemiliste spordiorganisatsioonide esindajaist ja teiste kehalise kasvatus alal kompetentsetest isikutest. Toimkonna koosseisu võivad kuuluda nõunikutena Ülikooli Kehalise Kasvatuse Instituudi õppejõud ja teised vastavad eriteadlased.

Neil alustel on ka toimkond koostatud ja peab arvama, et seesugune kujundusviis eeldab küllaldaselt toimkonna kui keskuse olemist üliõpilaskondliku kehalise kasvatus kui ka spordi alal.

Sihikindla ja pikemakavalise töökorralduse küsimuse lahendamine näib olevat siin toimkonna ja selle koosseisu hea tahte küsimus.

Uudne mõte on üliõpilaskonna spordinõuniku tööerakendus. Selle vastu ei saa midagi öelda, kuid küsimus seisab kõigepealt rahas. Kust katta kulud? Üliõpilaskonna eelarves ei leidu parimagi tahte juures selleks kulutuseks paika. Näib loomulik olevat, et siis tuleks ülikoolil võimalusi leida. Praegu seisab Ülikooli Kehalise Kasvatuse Instituudi tegevus, kuid õppejõud on seal. Kas neile ei tule panna enamal määral (eeldame, et teatavalt üliõpilaste suhtes nad spordinõuannet ühel või teisel kujul teostavad) ja selgepiirilisel mitte ainult spordinõuniku kohused tegevusportlaste suhtes, vaid kohased nõuandeks ka neile üliõpilastele, kes vaid kehalise kasvatuses piirides spordivad.

Kas ei ole aga õieti kogu üliõpilaste kehalise kasvatus ala söötis? Üliõpilaskond siin tahtis ka kõigiti üliõpilaste tervise huvides midagi teha, üksi ilma ülikooli kaaskorralduseta on võimatu. Tõsi küll üliõpilasorganisatsioonide endi algatusel on ülikooli võimaldas nende

MEIE TEADUSTE UUDISMAALT

ANKEET XVII

Eesti Ülikool eesti teaduse arendajana

Usuteaduskond: Prof. O. Sild

Praegu on usuteaduskonna üliõpilasil suureks valuküsimuseks ordinatsiooni seismapanemise küsimus. Lühidalt seletatult tähendab see seda, et piiskopil on õigus ordinatsiooni mitte enam korraldada, ja konsistooriumi eksameid mitte enam välja kuulutada. Sel teel tekiks olukord, et usuteaduskonna lõpetanud ei saaks astuda tegelikku kirikuteenistusse. Ordinatsiooni seismapanemine (õieti ordinatsiooni äräjätmine) hoiab loomulikult ära kirikuõpetajate üleproduktiooni, kuid selle õiguse tarvitamine oleks kõige pahem. Kõige parem ülekoormatuse ärahoidmiseks selektsiooni teha oleks juba ülikoolis õppetöö kestel, ülikoolilõpetanuile tuleks aga igal juhul kohad kindlustada. Ala, kuhu veel palju võiks rakendada noori usuteadlasi, on usuõpetuse tundide andmine koo-

lides. Oleks loomulik, et usuõpetuse tunde ei annaks mitte kirikuõpetaja kõrvalteenistusena rahahankimise mõttes, vaid et ta (s. o. kirikuõpetaja) jääks esmajoones ainult koguduse karjaseks ja juhiks. Loomulikult ei tuleks olukorra lahendamist jälle läbi viia äkki, vaid senised vanad õpetajad kohtadele jättes vabanevad kohad täita noorte jõududega.

Usuteaduskonna töötulemusiga võib jääda kõigiti rahule. Kui 17. sajandil piiskop Rudbeckins Eestisse kirikuõpetajad kutsus Saksamaalt ja Soomest, siis polnud Vabariigi algpäevil meie kirik kuigi palju paremas seisukorras. Et polnud kirikuõpetaja kohti kellegagi täita, siis seisti siin uuesti küsimuse ees — kas mitte kirikuõpetajaid kutsuda Soomest või mujalt välismaalt. Kuna

aga Asutava Kogu kava sulgeda usuteaduskonda ei leidnud kinnitamist, siis võlgneb praegune kirik küll tänu meie ülikoolile ja Vabariigi Valitsusele, et ligi $\frac{4}{5}$ kohtadest on täidetud vabariigiaegsete usuteaduskonna lõpetajatega. Nõudmiste suurenemine eksameil võib tunduda vaid aine täpsema käsitletu tõttu, kuna Vabariigi ajal usuteaduskonna õppekava muudetud pole.

Võrreldes teiste teaduskondadega tuleb pidada doktooreerijate arvu Vabariigi ajal kaunis väikeseks. Nimelt on seni väitekirju kaitsnud piiskop H. B. Rahamägi, kadunud prof. Ed. Tennmann ja dotsent J. Taul. Praeguseini on doktorandeksamid õiendanud ja väitekirja esitanud Uku Masings ja ainult eksamid õiendanud Siegfried Aaslava. Praegu töötab doktori-

liikmetele kuluka tasu eest võimaldatud kehalise kasvatuse tunde. Kuid ega sellega ole kehaline kasvatus viidud kogu üliõpilaskonda sellise endastmõistetava asjana nagu see mujal on.

Mis puutub üliõpilaste maksustamisesse spordimaksuga, siis on see ülikooli seadusega võimatuks tehtud. Üliõpilaskond on ka sel alal aastaid tagasi algatust näidanud, sest ülikooli poolt pole mingit vastutulekut osutatud ja asi peab seisma. Samas taga seisab ju ka üliõpilaskonna tervishoidliku abistamise küsimus osaliselt.

Kahtlemata kaalutakse vastavate organite poolt peensusteni meie üliõpilaskonna spordi ja kehalise kasvatuse parema korrastamise võimalusi, kuid nende kavade teostamine eeldab korralise üliõpilaskonna rakenduse olemasolu. Aju-

tine juhatus ja selle organid siin põhjapanevate tegelikkude korraldusteni minekuks ei saa enam aega ega olegi selleks kohustatud.

Vähemaid lünke kõrvaldab muidugi keh. kasv. toimkond ise aj. juhatuse teadmisel.

Praegu käivad ettevalmistused Rahvusvahelise üliõpilasliidu — CIE olümpiaadiks. Tuleb asjaomastele tõsiselt südamele panna, et kõnesolev märgukiri ei põhjustaks väärarusaamisi üksteisest ja ei põhjustaks hõõrumisi üliõpilaskondliku ettevõtte ümber.

Igal üliõpilaskondlikul spordi-organisatsioonil (neid on vist vaid üks) koos kehalise kasvatuse toimkonnaga tuleb tegevus koordineerida, et Pariisi võiksime saata väärilise üliõpilaste võistlejatepere.

väitekirja kallal kodumaine stipendiaat mag. theol. Robert Kannukene. Kuna Kannukese senior prof. E. Tennmann surnud, siis on tal ees veel välismaine stipendiaadi-aasta (või aastad) Saksamaal ja Hollandis. See oli võimaldatud Kannukesele juba alates 1. maist s. a., kuid mitmesugustel põhjustel tuli see edasi lükata 1. septembrile.

Pikemat aega on olnud mitmel pool arvustavaid sõnavõtte võrdleva usunditeaduse professuuri vastu, soovides selle asemele dotsentuuri. Kui valiti Ed. Tennmann nimetatud õppetoolile, siis pidi see jääma professoriks ainult seni, kui sel kohal on Ed. Tennmann. Nii seisab teaduskond jälle raske küsimuse ees — kuidas täita seda õppetooli dotsentuurina, kuna jäädavalt kedagi siduda dotsendi väikese palgaga, paistab olevat võimatu, kuna hiljem või varem ka noorel õppejõul kaob optimism ja ta hakkab mõtlema ainelisemalt kindlama elu rajamisele. Kuni mag. theol. R. Kannukese ettevalmistusaja lõpuni tuleb valimisele nimetatud õppetoolile dotsendi k. t., millise kandidatuuri suhtes ametlikult pole veel midagi kindlat.

Samuti on vakantsseks kuulutatud pärast Ed. Tennmanni surma teiskordselt süstemaatilise usuteaduse õppetool. Selle õppetooli täitmise paistab olevat raskusi kandidatuuri suhtes. Seepärast paistab, et nimetatud õppetool täidetakse lähemal ajal vaid ajutiselt. Kui aga leidub suuremate kogemustega jõud, siis võib ka tulla arvesse õppetooli alaliseks täitmine. Kuuldused, nagu tahetavat süstemaatilise usuteaduse õppetoolile valida mõnd välismaalast, on täiesti alusetu, sest sel juhul oleks raskusi tööala saamisega, samuti ei leiaks see kinnitamist Ülikooli Nõukogus.

Uue Testamendi teaduste õppetooli täitmine seisab usuteaduskonnal lähimas töökavas. Väga piinlik küsimus seisab vanusenormi ületanud õppejõudude küsimuses. Nimelt paistab, nagu degradeeritaks professorid sel puhul kõige enam eradotendiks. Selles on süüdi aga vastavate seaduste puudulikkus, millist

viga tahetakse tulevikus parandamiseks võtta.

Kokkupuuted välismaade ülikoolide usuteaduskondadega kannavad enamasti küll juhuslikku ilmet. Lähim kokkupuude sellelaadisel on Balti usuteadlaste konverentsil, mille koosolekud peetakse vaheldumisi Helsingis, Riias, Tartus (Ülikooli 300-aastase juubeli puhul oli Tartus), Königsbergis ja Turus (sel aastal). Turus astub konverents kokku 2. juunil s. a., millest aja sobimatus tõttu Tartu usuteaduskond osa võtta ei saa, kuna õppetoolide täitmise otsused Ülikooli Nõukogus kinnitamisele tulevad 31. mail, ja siis tuleb oodata veel Hariduministeriumi otsust. Kokkupuuteid on olnud ka üksikute sündmuste puhul (näit. õppejõudude surma puhul jne.). Dr. Kelleri algatusel jagatakse Genfis igal aastal piibliseltside poolt ka meie usuteaduskonna üliõpilasile (5%-le üldarvust) tasuta algkeelseid piibleid, mis jagatakse igal pool dekanaatide kaudu.

Kuna Prantsusmaa ei tunnusta vana Tartu Ülikooli järglaseks mitte praegust Tartu Ülikooli, vaid Riia ülikooli, siis on Prantsusmaaga vahetorkord väga erilaadiline — sealt ei vastata kirjavahetusele ega publikatsioonide saateile ja muudki. Oluks, et ei paranda ka saadikute lubadused — Prantsusmaa eitunnustab Tartu Ülikooli.

Usuteaduskonnal on side olemas ka Akadeemilise Usuteadlaste Seltsiga. See side on väga soovitatav, eriti seepärast, et Ak. Usut. Selts on ainukene eesti usuteaduslik selts, ja õppejõu osavõtt Seltsi tööst esimehena annab Seltsile vaid juurde teaduslikku kaalu. Seda sidet ei saaks aga kuidagi nimetada hooldamisküsimuseks.

Usuteaduskonnal tööd on eriti õppetooli täitmise. Üks neist tuleb arutusele 19. V, teine 1. IX. Kui teaduskond saaks jälle õppejõudude täisarvu juurde, siis võiks loota õppejõudude koosseisu tõusu 11 inimeseni (7 teaduskonna liiget + 4 õppejõudu väljaspoolt). See asjaolu annaks ka meie usuteaduskonnale tea-

tud kaalu juurde, kuna välismaade usuteaduskondades igal pool on õppejõude enam kui meil. Üliõpilaste arvu — 140 tuleb pidada täiesti normaalseks. Seda arvu reguleerib igal aastal vastuvõetavate arv — 30.

Usuteaduskonnal on seminari ruumides (Peeter-Põllu tän. 2) ka seminari raamatukogu, mis on jagatud sisuliselt vastavalt õppetoolidele. Ristiusu arheoloogiline kabinet ja muuseum asub Laial tänaval.

Ajaloolise usuteaduse õppetooli täitjana rääkis prof. O. Sild veel järgmist:

Magistreid ajaloolise usuteaduse alalt on praegu 6 ja lähemal ajal see arv tõuseb vist 10 peale. Diploimitud edasiõppijateks on praegu mag. theol. Hiie mets ja mag. theol. Vööbus.

Ajalooline usuteadus jaguneb mitmeks eriharuks: üldine kirikulugu, kodumaa kirikulugu, dogmade ajalugu, sümboolika, patristika, paleograafika; peale nende tuleb magistreeerujail sunduslikult tutvuda tavaliselt soovivate ainetega (näit. arheoloogia jne.).

Üldine kirikulugu käsitleb ristiusu kiriku ajalugu algajast kuni käesoleva ajani. See on jaotatud nelja ossa: vana-, kesk-, usupuhastuse- ja uuem aeg. Kodumaa kirikulugu käsitleb ristikiriku ajalugu suhetes ja seoses meie kodumaaga alates umbes aastast 1000 ja ristikiriku tekkimisest ja arengust meie kodumaal ja selle lõunanaabri juures — Liivimaal. Dogmade ajalugu näitab ristikiriku õpetuse põhilauseste tekkimist ja arenemist meie ajani, puudutades neid väikesigi erinevusi dogmade (õpetuse põhilauseste) arenemisel. Tihti paistab algul üliõpilasele palju üksteisele sarnanevaid õpetusi olevat, aga alles lähem uurimine teeb selgeks erinevused. Sümboolika võtab oma alla usutunnistuse kujunemise ja arengu. Patristikas tutvutakse vanade kirikuisade (kreeka ja ladina) töödega, kuna paleograafika astub vanade mälestiste juurde ja püüab nende vaikivate ürikute kõnet teha mõistetavaks.

Üliõpilaskonnal on väga südame-

Mujalt veergudelt

SELL-KONVERENTSI PUHUL.

SELL 14. konverentsi puhul märkis 30. apr. „Postimees“ vastavas kirjutises muuseas järgmist:

„Palju on muutunud sellest ajast, kus nooruslik vaimustus andis julgust nelja riigi haritlaspõlve eelpostile sammu astumiseks, mis ideeliselt vaadatuna tundus küll täiesti endastmõistetavana, tegelikus elus pidi aga pörkama takistuste vastu seni, kuni levis ühtlusetunne mitte ainult akadeemilistes, vaid ka laiemates ringkondades. Seepärast tohib küll nende nelja riigi akadeemiline pere olla uhke oma üritusele, sest tookordne algatus oli rajatud tugevale pinnale ja teda pole suutnud kõigutada need takistused, mis sageli veeresid teiste, eeskätt aga ametlike ringkondade koostööle. Üliõpilaste koostöö arenes oma rada ja kui Tartus toimus 10 aastat hiljem juubelikonverents, siis oli meeoleolu kiips ka mujal ning aasta hiljem kirjutati alla koostööleping kolme Balti riigi vahel.

Muidugi ei soovi üliõpilased endile au olla ainukesiks tiheda koostöö harrastajajaks sellel pinnal, kuid teiselt poolt ei või etada, et just SELL-iidu eeskujulik töö löi rea soodsaid eeldusi, pani aluse ühtekuuluvustundele, mille edendajajaks said oma riikides needsamad isikud, kes tookord kirjutasid alla koostöölepingule, nüüd aga on juhtivatel ja vastutavatel kohadel oma valitsuste juures.

Oles ühtekuuluvustunde levitajaks, ei ole SELL-iiit jäänud peatuma neile põhimõttelistele soovidele, vaid pidev ühistöö väga paljudel aladel on lä-

hendanud üliõpilasnoorsugu tegeliku töö juures ja SELL-i ettevõtted koondivad nelja riigi üliõpilasi mitte ainult aastakonverentsideks, vaid asjalikeks töökoosolekuiks, aitavad edendada üliõpilasvahetust, toovad kokku hulga üliõpilasi sportlikele ja muudele võistlustele.“

SÕPRADE INSTITUUT.

„Sõprade instituut üliõpilasorganisatsioonide juurde“ pealkirjaga ja mõttevahetuse korras 30. apr. „Postimehes“ avaldatud artiklis L. V. avaldab endiseid mõtteid üliõpilasringkondade vahel valitsevate vastuolude pehmemdamiseks.

Kirjutise sissejuhatavas osas mainitakse:

„... oma riigi korraldamise ajajärgul üliõpilasorganisatsioonid paisusid, polnud enam tegemist sõrmedel loetavate eesti haritlastega. Varem 20—30-liikmelised organisatsioonid lugesid nüüd liikmete arvu 100, 200 ja enamgi. Ent organisatsioonide pere kasvades ning üliõpilasorganisatsioonide pere arvu suurenemisel paisusid negatiivsed nähted. Tekkis rohkesti omavahelisi intrigeerimisi, üks organisatsioon tegi teist maha — et aga kuidagi ennast enam esile tõsta.

On lõpuks jõutud arusaamisele ridade koondamise tarvidusest, eriti vilistlaskonnas, need väliselt koondatud read on aga jagunenud kahte pealeeri, kes küllaltki vaenlikud teineteise vastu — seltsid ja korp-id, ÜSVL ja EKVL. Võitlus nende kahe leeri vahel pole küll avalik vaen, ent ta on olemas...“

... Telgitagustes ollakse üksteise vastu. See aga on suur pahe, eriti veel melle, kus tegemist väikese rahva haritlaskonnaga. On umbes 10.000 organiseeritud haritlast, kes moodustavad mõõduandvalt juhtiva osa Eesti rahvast. Misjaoks peavad need raiskama oma energiat võitluseks üksteise vastu, mis kainele mõtlemisel täiesti tundub liigsena. Oleme ju kõik eestlased, mis sest, et ühe või teise maitse on tinginud erineva organisatsiooni valiku — kõik ju nagu nii poleks mahutunud ühte. Mis sest, et erinevad teataval määral kasvatusmeetodid — ega see veel takista olemast üks rahvas ja hoiduma väiklastest näaklemistest.

Kui liikusid kuuldused, et kõrgemates instantsides olevat võetud kaalumisele säärase ebaloomuliku seisukorra likvideerimine, kas või vägagi radikaalsel teel — üliõpilasorganisatsioonide kaotamisega, siis osa haritlasi ehk püüdis seda sammu õigustada. Ons vajadus sääresteks radikaalseteks abinõudeks siiski küllalt suur, kas pole veel teisi teid?

Kes on kuulunud organisatsiooni, sel on selge, kui palju positiivset siiski pakub üliõpilaselule organisatsioon, ja kindlasti tahab rakendada küsimuse lahendamiseks niisugusel seisukohalt, mis jätab püsima need positiivsed jooned. Mainitagu vaid ühiseid mõttevahetusi, teatava distsipliini rakendamist, võimalust vanemal nooremalt juhatada, lõppeks vabade tundide veetmist sõprade ringis, lähemalt tutvumist üksteisega — niiis küllalt palju positiivset, mille nii

lähedal eksamite küsimus. Usuteaduskonnas on eksameid kahte liiki: ettevalmistavate ja kursusteeksamid. Ettevalmistavates ainetes võib sooritada eksameid üksikult, kursuseainetes aga juba rühmiti — terve kursus korraga, kusjuures järeleksam võib jääda vaid ühes aines (vastasel korral tuleb korrata ka eksameid, mis sooritatud sellest rühmast). Võib kerkida küsimus — ja on usuteaduskonna üliõpilaste hulgas juba pikemat aega — miks peab eksameid sooritama just rühmiti ja mitte üksikult, ja miks eksameid tohib sooritada vaid vastavil eksamihooajul ja mitte semestri kestel kogu aja. Prae-

gu on aga 4 eksamitehooaega nõuetava kahe asemel. Kui eksameid võiks teha ka semestri kestel igal ajal, siis võiks teaduskond kergelt muutuda eksamikomisjoniks. Rühmiti eksamite sooritamise poolt räägib see asjaolu, et selle läbi üliõpilane hoopis enam süveneb usuteaduslikesse aineisse, inimese vaim saab välja sirutada, kui rühmitus on ees. Ajaloolise usuteaduse õppetooli juures töötab ka Ristiuse Arheoloogiline Kabinet (oma muuseumiga), mis seisab ühenduses välismaade arhiividega, näit. Rootsis, Taanis, Saksas jm. Varemini oli kord arutamisel ka sotsiaal-etiilise kabineti asutamine,

mis aga jäi teostamata summade ja erilise tarviduse puudumise tõttu.

Praegusel õppetooli täitjal on kavatsus jagada ajaloolise usuteaduse õppetool kahele õppejõule: professorile ja dotsendile. Dotsendile saaks siis eelnimetatud aineist kodumaa kirikulugu, arheoloogia ja paleograafiline praktikum. Nimetatud küsimus on olnud arutusel teaduskonnas ja läheb lähemal ajal ka kõrgemate instantside otsustada. Juuredkasvu eest on õppejõud hoolitsenud, võib-olla saab noori teadusemehi rakendada juba lähemas tulevikus äsja mainitud ülesandele.

(Järgneb.)

Eerika.

radikaalset hävitamist kuidagi ei saaks heaks kiita.“

L. V. arvates „... peaviga peitub org-ide siseelu liigses intiimsuses, salapärasuses. On näit. tavaline nähe, et isegi perekondades, vaatamata sugulussidemeile peetakse organisatsiooni sisetgevust suureks saladuseks. Inimesil, kellel tavalises elus palju kokkupuuteid, tuleb üksteise organisatsiooni siseelust informeeruda kaudseil teil.

Ja see isoleerimine, see salapärasus, see konspiratiivsus on osalt pinna umbusalduse tekkimiseks organisatsioonide vahel.

Ei ole sellega öeldud, et organisatsioonide siseelu tuleks üldsuse ette tuua. Ei, olen kaugel sellest, kuid tahan öelda, et organisatsioonidevaheline läbikäimine peaks vastastikuse usalduse võitmiseks muutuma elavaks. Seda esijoonel, kutsudes avalikkudele aktustele, referaatõtutele, perekonnaõhtutele võimaluse piires võõrastesse organisatsioonidesse kuu-

luvaid üliõpilasi ja vilistlasi, et võimaldada neile teatavat otsesest muljet külastatava organisatsiooni siseelust.“

Ettetoodud pahede vältimiseks teeb kirjutise autor ettepaneku „... et igas üliõpilasorganisatsioonis loodaks nn. üliõpilasorganisatsiooni sõprade instituut, kuhu võiks, ja peakski, kuuluma ka võõra organisatsiooni liikmeid, kes suhtuvad sõbralikult vastavasse organisatsiooni. Tuleks leida siis võimalusi neid sõpru, ütleme kord või paar semestris, kutsuda organisatsiooni mõnele ühisele referaatõtule, millele võiks järgneda omavaheline vestlus tee- või õllelauas — mõtlevahetus tekkinud arusaamatuste lahendamiseks. Lühidalt — lähema kontakti loomine.

Nendele organisatsiooni sõprade langeks aga ka teatavaid kohustusi neid sõbraks valinud organisatsiooni vastu teiste organisatsioonide suhtes. Lähema kontakti tõttu, mis neil olemas vastava organisatsiooniga, nad kindlasti leiaksid teid nii mõnegi tek-

kiva arusaamatuse, tülisümuse lahendamiseks ja vältimiseks. Seega päris tasakaalus pilt — õigustega käivad kaasas ka kohustused.

Küsimuse tegelik rakendamine ei tohiks seada liialt suuri raskusi. Teatavasti kõigil organisatsioonidel on kartell- ja sõpruslepingud välismaiste organisatsioonidega, miks ei võiks tekkida teataval määral sarnane olukord ka kodumaiste organisatsioonidega sõprade instituudi näol, mis võiks olla teetasandajaks lähema sõprusvahekorra laiendamiseks, sobiva kõlapinna leidmisel, tervele organisatsioonile — akadeemiliste organisatsioonide liidule.“

Ja märgib lõpuks:

„Olen teadlik neist raskustest, mida see soov teostamisel ees leiab. Kuid just tasapisi tehtud esimesed sammud on rasked — hiljem juba terve mõte võidab nagu nii, kui meie tõsiselt soovime oma rahvale ja riigile head ja ei soovi näha võõraid peremehi oma maal.“

1. maiks Helsingisse,

viib kiiresõiduline „Von Döbeln“ üle vaikselt virvendava vee, kus igale päikesekiirele sünnib tuhat samahelendat vastet. Ning laevaninas krõmpsutavad Eestist ostetud hobused ja taga lendab kajakate kanadena kaagutav kari. Ja see linn tõuseb nagu ikka mere tagant — alguses sinise viiruna, siis kaljuaartena ja viimaks eraldab silm juba Suur Kirikko tuttavad kontuurid.

Need on aprilliku viimased päevad ja õhus on midagi pidulikku. Vana Üliõpilasmaja seinu katavad suured, värvilised afišid kutsetega maivastuvõtutele siia ja sinna, pakkudes vahetpidamata mängivaid orkestreid, helgiheitjate valgussähvatusi, hiilgavat humooristlikku eeskava, tundmatuse ni dekoreeritud ruume jne. Üliõpilaskohvik ja baar on rahvast tungil täis, ja seal näeb muidugi kõike, keda näha tarvis — eesotsas ideaalse portjee Kerhosega, kes mäletab otsekohe pääst su ennejõuluse aadressigi, ja direktor Paavo „Pupasega“, kes oma tavalise kombe järgi esialgu jookseb mööda, siis ei usu oma silmi ja lõpuks tituleerib sind hupsuluontoiseks kreatuuriks.

Osakondades käib kibekiire töö värviliste paberite, laternate, rõngaste ja muude dekoratsioonivõimeliste esemetega. Emäntä ühes abilistega mässab seal põll ees juba hommikust peale. Ning kui nüüd sisse vaadata hetkeks mõnda üliõpilasbonsi, siis ripuvad seal hoolega triigitud ja pressitud lillised kevadkleidid ja heledad suveülikonnad ning puhtusest sädelevad valged mütsid. Soome üliõpilasmütsi ametlik kandmiseaeg kestab 1. maist kuni 1. oktoobrini. Õigusega on seda nimetatud mingiks valgeks kevadliblikaks, kelle virgutavad unest üles vappu — 1. mai pidulikud rütmid.

MAIÕHTUL — VAPPUAATTONAL

algavad osakondades õhtul k. 21 tanssiaiset, mis mõnel pool on seotud ka kevadiste värvide andmistega. Sel õhtul näib, nagu oleks terve linn äkki hakanud käima

paljaste päädega, igal ühel valgemütsi pakikeses või lihtsalt lahtisena käes.

Kella kaheteistkümne ajal plahvatab kogu päevi kogunenud elevus. Hüütakse elagu! vappule, kevadele ja noorusele. Valged mütsid pannakse pähe ja pörandad ja laed võbisevad tantsivate jalgade all. On avali kõik ukсед-aknad ja noored, õnnelikud südamed.

Hommikupoolel õöl on liikumine tänavail elavam kui sageligi keskpäeval. Kogu linn on jalul, kogu linn pidutseb. Valgete mütside rõõm siirdub osakondadest välja päikese tõusu ootama. Sõidetakse voormeestega ja lillede ning värviliste paberituttidega ehitud autodega. Aga voorimehe sõit on üldiselt eelistatum, kuna autost ei näe keegi, et just sina sõidad. Havis-Amandal on valge müts peas ja kolmele Sepale on keegi moraalküllane isik sidunud kenad valged põllekesed ette. Tähtitornimäel käib valse polonaise ümber Haaksirikous samba ja Aleksandri tänava siledal asfaldil tantsitakse Saksanpolkat. Politsei on vappu õöl häatahtlik, seisab käed selja pääl ja muigab, kuna vööküljest tõuseb õhku suur punane õhupall.

Päikese tõusu järgi lähevad ökonoomilisemalt mõtlevad inimesed magama, kuna kergemeelsemad istuvad vana üliõpilasmaja trepile oodates baari katuse avamist, peavad võistlusi kiunuvate kummipõrsaste vahel ja katsetavad kui mitu õhupalli peab inimesele selga siduma, et ta lennata saaks.

Ning kell 9 hommikul avatakse siis baari katus, ning sul on nagu natukene väsimust ja tuul viib lauallendu paberist servjetid, aga — ega vappu pole iga päev ja ega tuul seepärast veel vorstikesi taldrikult lendu ei vii.

Kell kümme koguneb Üliõpilaskond osakondade kaupa vana üliõpilasmaja ette ja läheb rongkäigus Kaivopuistosse veetma mödupidu Ullalinnas platsile. Istutakse pikkade laudade taga, juuakse sima ja süüakse tippaleipää. Muidugi lauluga.

Eellõunal pidutseb kogu rahvas. Hele kevadrõivastus, tuhanded õhupallid ja lilled. Pikkades rongides kulgeb inimesi linnast välja, küll Kaisaniemile, Mänty-

mäele ja ennekõike Alppilasse, kus üldiselt soositud YL (Ylioppilaskunnan Laulajat) annab k. 11—12.30 oma vabaõhu kontserdi. Sama YL annab 1. mai päeval ka oma selle aasta viimased kuulsad rengasmatkad (rõngasmatk). Need rengasmatkad, mis toimuvad vana üliõpilasmaja peo ja teatri saalis, sisaldavad operetliku eeskava, mis sisuliselt kujutavad eelseisvat YL Ameerikasse matka, esitades igast teekonnal läbisõidetavast Euroopa linnast vastava, sobiva pala karikeeritud kujul (näit. Kopenhaagens — Hamlet, Viini — Viini laulupoisid jne, kuni nad jõuavad Ameerika randa, kus neid vastu võetakse sõnadega: terve tuloa pörkkeled-perkelet). Vaataja saab pääsetäheks sõidupileti ja teda juhivad kohale ehtsas konduktoririituses platsinäitaja.

Näitlejateks, ka naisosades, on YL-i liikmed ja sisetulek läheb koori 1938. aastaks kavatatava Ameerika kontsertmatka hääks. Sama koor teostas 1934. a. suvel kontsertmatka Ungarisse, mille hääks raha koguti samalaadiliste rengasmatkade ja muude humoorikate ja tõsiste ettevõtete ning ettekannete näol.

Mai päevakavasse kuuluvad samuti veel k. 13—17 kestvad päeva tantsiaiset kõigis osakondades ja tehnikaliikide üliõpilaste — polyteekarite orkestri kuulus humoorilise kontsert, kus kuulajaskond harilikult naerukrambid saab. Sama orkester sai möödunud kuul 15 aastat vanaks ja andis sel puhul menuka juubelikontserdi konservatooriumi saalis.

Üldiselt ei saaks siinkohal mainimata jätta, et Soome üliõpilasi muusika mitmeti tihedalt kokku seob. Need orkestrid ja koorid on kui omaette organisatsioonid, millele aastad on andnud hulga tähelepanuväärseid traditsioone, ja kus liikmetevaheline kontakt on õige tugev. Nende koosviibimised on huvitavad ja vaimukalt lõbusad, ja nende tegelased üldüliõpilaskondlikult populaarsed, kelledest sageli rändab ringi palju sõbralikult lõbusaid lookesi. — Siia kuulub näit. kas või lugu polyteekarite karmide seadustega orkestrist, kus orkestriharjutuselt keegi enne lõppu lahkuda ei tohi, ja kust siiski keset harjutust tuntud kolina- ja mürtsuvirtuoos ilmub äkki kõrvalruumis asetsevasse kohvikusse ja tellib hirmsa kiirega kohvi. Keegi armastab ligimene tunneb huvi, kuidas saab keset harjutust joosta kohalt ära.

„Kolmkümmend takti paus“ ja mees kaob kui õlitatud väik poodiumile, kust kohe kostab hirmus trumipörin.

Selle järele ilmub ta jälle kohvikusse, joo rahulikult oma kohvi ja seletab: „Sadaviisteist takti paus.“

Umbes nii.

*

SELL-Liidu auhinnatööd

XIV SELL-konverentsil kuulutati välja järgnevad teemad SELL-Liidu auhinnatöödeks:

1. SELL-maade koostöö iseseisvusajal ja üliõpilaskondade osa selles.
2. Soome ja Balti maade koostöö ajalooline alus.
3. SELL-maade üliõpilaste ja üliõpilasorganisatsioonide vahelised kokkupuuted enne iseseisvumist.

Auhinnatööde sisseandmise tähtajaks SELL-Keskbüroole, Üliõpilasmaja, Tartu, on 1. n o v e m b e r 1938.

Auhinnatööde rahalisteks auhindadeks on määratud:

I auhind	—	Ekr. 350.—
II „	—	Ekr. 250.—
III „	—	Ekr. 100.—

Aga, et mitte ära teenida etteheiteid liigest hõimromantikast, peaks siin veidi kõnelema tõsisematestki asjadest.

Kansanteatteri mängib pr. H. Vuolijoe uuemat näidendit *Juurakon Hulda*, mis sisuliselt mitmeti meelde tuleb Shaw tuntud „Pygmalion’i“. Eduskunna mehed leiavad öösi koosolekult tulles Esplanaadi pingilt maalt tulnud tüdruku ja viivad ta kaasa, et kasvatada temast inimest. Ning tüdruk, kelles leidub ääretult palju viitaalsust ja visa ülespoole tungi, kasvabki inimeseks kuni mag. phil. astmeni ja advokaadi abikaasani. Näidendis leidub hulk häid tüüpe ja samuti suurepäraseid dialooge. Peaosa on Emmi Jurkka heades kätes. Näidendil võiks kahtlemata ka Eestis menu olla, kuigi ta sisaldab mitmeti palju soomelikku ja mitte tõlgitavat.

Muidu käib võitlus hiljuti eduskunnas vastuvõetud ülikooli muutmise seaduse vastu. 29. aprillil teostas üliõpilaskond meeleavaldusrongkäigu presidendi lossi ette. Presidendi võtsid vastu üliõpilaste esindajad, kes palusid, et president jätkaks nimetatud seaduse kinnitamata. Esindajad leidsid riigipää poolt sõbralikku vastuvõttu, kuid ei saavutanud mingit lubadust. Ja võitlus peab jätkuma. Osakonda kuuluvuse sunduse kaotamise suhtes kuuleb üliõpilaskonnas mitmesuguseid arvamisi — osa loodab sellest osakonna töö aktiivsemaks muutumist, kuna teine osa on haavunud, et osakondade aastasadade pikkust kultuuritööd ei osata ega taheta küllaldaselt hinnata. Üldiselt aga loodetakse, et uued üliõpilaspõlved seda hinnata oskavad, ja otsesest sundusest hoolimata siiski liituvad osakondadesse.

Ning üliõpilasnoorsoo lähemaks töösihiks on rahva märgukiri ja (kansalais adressin) kogumine, mille kaudu tahetakse eduskunnale esitada kogu rahva ühine tahe ja nõudmine kõrgemate õppeasutiste täielikuks soomestamiseks. Toetudes 1935. a. Helsingisse kogunenud suurele rahvaesindusele, esitab üliõpilaskond rahvale oma nüüdsegi abipalve.

Ühenduses ülikooli seadusega rändab aga Helsingi ringi vaimukas anekdoot: mis ühist on naisel ja maalaisliidul? Et kumbki pole mees! Noh, ei nüüd just seda, aga ühine on see, et mõlemad ütlevad esimeses käsitluses — ei ja teises juu (-ja).

*

Siis veel: Suomen Ylioppilaskuntien Liitto korraldab suvisi üliõpilasekursioone, 21. 5 — 10. 6 Saksasse ja 31. 7. — 16. 8. CIE konverentsile ja Pariisi maailmanäitusele. Meil oleks võidud ka selle viimase peale tulla.

Liki.

SELL-Liidu auhinnatööde määrused.

1.

SELL-maade koostööd, suhtlemist ja vahekordi puudutavate alade teaduslikuks käsitlemiseks korraldab SELL-Üliõpilaskondade Liit auhinnatööd.

2.

Auhinnatööde teemad määratakse SELL-konverentsi poolt. Ka vabalt valitud teemad tulevad auhindamise arvele, kui nad puudutavad § 1 loeteldud alasid.

3.

Võistluskirjutuste esitamine on võimaldatud neile isikule, kes auhinnatööde sissesaatmise tähtajal on SELL-

maade ülikoolides immatrikuleerunud üliõpilased või kel-
kel mainitud terminil ei ole möödunud üle kahe aasta üli-
kooli lõpetamisest.

4.

Auhinnatöö peab olema teaduslik kirjatöö, mis vas-
tava ala ainekustikus ilmutaks head orientatsiooni ja kir-
jandusetundmist ning ka kindlat meetoditundmist.

5.

Esitatud tööde hindamine toimub asjatundjate poolt,
kes Keskbüroo-istungi poolt selleks valitakse.

6.

Auhinnatöid hinnatakse järgnevalt: väga hea, hea,
rahuldav, mitterahuldav. Hinnangule peab lisama ka
motivatsiooni.

7.

Auhindajaile on hindamiseks aega kuus nädalat.
Peale selle aja möödumist tuleb töö Keskbüroole tagasi
saata.

8.

Auhindajate töö tulemused vaadatakse Keskbüroo
istungi poolt läbi ja vastavalt hinnanguile määratakse
auhinnad. Mittevõrdsete hinnangute puhul arvestatakse
üldhinnang kõrgema hinnangu kasuks.

9.

Auhinnaväärsete tööde puhul antakse neile väärtu-
sele vastavalt rahalisi auhindu ja diplomeid.

Esimest auhinda võib välja anda ainult töö kohta,
mille üldhinnang „väga hea“.

Mitmete samaväärsete tööde puhul võib rahaliste
auhindade summa tulla jagamisele ka võrdsetes osades.

10.

Rahalised auhinnad makstakse välja „SELL-Liidu
auhinnatööde fondist“. See fond koosneb Liidu liikmes-
üliõpilaskondade poolt võrdsetes osades maksetavaist
summadest ja annetustest.

11.

Auhinnatöid korraldatakse iga kahe aasta järele ja
nende hindamistulemused tehakse teatavaks SELL-konve-
rentsi avaaktusel.

12.

Auhinnatööd tuleb saata 1. novembriks Keskbüroole
neljas eksemplaris. Auhiinatööd tuleb esitada SELL-
liidus tarvitusel olevas läbikäämiskeeles.

13.

Keskbüroole esitatud tööd peavad varustatud olema
märgusõnaga, millele ligilisatud sama märgusõnaga kin-
nises ümbrikus peab leiduma autori nimi, aadress ja vas-
tava ülikooli poolt välja antud tunnistus tema immatriku-
leerituse kohta mõnes SELL-ülikoolis või lõpetamise
kohta.

14.

Bürojuhataja hoolitseb Keskbüroosse saabunud tööde
edasi toimetamise eest auhindajaile ja hiljem hindamis-
tulemuste teatavaks tegemise eest üliõpilaskondadele.
Ümbrikud nimedega jäävad Keskbüroosse ja avatakse
auhinnatööde hindamistulemuste avalikustegemise ajal.

15.

SELL-Liidul on õigus väärtuslikumate auhinnatööde
kirjastamiseks kas oma toimetiste sarjas või teiste kir-
jastajate juures.

Uuelaadne lõbustus- ja koosviibimiskoht akadeemilisele perele

Õllebaar

TARTUS, RÜÜTLI 1

Vaadiõlu

Karastavad joogid

Külmad suupisted

Soojad söögid

ÖKONOOM

Üliõpilaskonna käsipallivõistluste lõppbilanss

Meistriteks: E. N. Ü. S., korp. Indla, Ü. S. Raimla, Ü. S. Liivika, korp. Sakala ja korp. Fr. Estica.

Pärast kuuajalist vaheaega jätkusid uuesti üliõpilaskonna käsipallivõistlused 10. aprillil. Olid järele jäänud veel ainult poolfinaal- ja finaalmängud.

Esimeses mängus B kl. võrkpalli poolfinaalis kohtusid korp. Sakala ja korp. Fr. Aeterna. Võistlus üldiselt oli nõrgavõitu, esines palju lünki nii platsimängus kui ka pallikäsituses. Esimese game'i võidab Sakala 15:11, ent teine läheb Fr. Aeternale 15:12, kuid kolmandas tasavägises game'is on Sakala teenitud võit 15:12, seega ka üldvõit 2:1, pääsedes ühtlasi finaali korp. Fr. Livienisise vastu.

Naiste B kl. võrkpallis lavastasid võrdlemisi keskpärase partii korp. Filiae Patriae ja Vene Üliõpilaste Selts. Kogu mängu võidab korp. Filiae Patriae 2:0 (15:6, 15:11).

Õhtu viimases mängus B kl. korvpalli poolfinaalis kohtusid Ü. S. Raimla ja korp. Rotalia. Mäng oli tormakas. Esimese poolaja võidab Raimla 24:16. Teine poolaeg on äärmiselt tasavägine, ent tänu ksv! Isakule, suudab Raimla siiski saavutatud edu alal hoida ja võidab 43:33, pääsedes seega finaali korp. Fr. Estica vastu.

11. aprilli võistlusõhtu kujunes ootuste kohaselt põnevaks. Sel õhtul selgus ka meister B kl. korvpallis, ent võrkpallis said nüüd mõlemad finalistid ühe miinuspunkti.

Esimestena kohtusid B kl. võrkpallis meistri nimele korp. Fr. Livienis ja korp. Sakala. Viimane on välja toonud oma „suurkahuri“ ksv! Viksteni, seega on mäng laupäevasesest palju kindlam, ent Fr. Livienisise mäng lõpkab ja võidu saavutab Sakala 2:0 (16:14, 15:13).

Naiste B kl. võrkpallis kohtusid korp. Indla ja Vene Üliõpilaste Selts. Mäng kujuneb võrdlemisi ilmetuks ja korp. Indla võidab 2:0 (15:5, 15:9).

B kl. korvpallis on meistri nimele väljas korp. Fr. Estica ja ü.-s. Raimla. Fr. Estical mängivad kaasa „vanad tuusad“ ksv-d Riiberg, Mällo, Viiding. Mäng on üldiselt jõuline ja liiga tormakas. Fr. Estica on füüsiliselt üle ning ka palju ühtlasem. Fr. Estica tuleb meistriks tagajärjega 42:26, koosseisus: ksv! ksv! Riiberg, Aspe, Arbi, Mällo ja Viiding, jõudes järgmiseks hooajaks A klassi.

18. aprilli võistlused kujunesid möödunud hooaja suurimateks ning ühtlasi ka mitme ala lõppvõistlusteks. Esmakordselt sel hooajal oli saal viimaseksi välja müüdnud. See huvitav

ning elamusrohke võistlusõhtu selgitas kolm uut meistrit, ainult meeste A klassi võrkpallis kordub möödunud-aastane nn. „nõiarang“ — tuleb järelturniir kolme võrdse punktite arvuga meeskonna vahel. Esimestena kohtusid B klassi meistri nimele korp. Sakala ja korp. Frat. Livienis. Sakala mäng algul on närvitsev, esimese game'i võidab Frat. Livienis 15:11. Teisel game'il haarab aga Sakala initsiatiivi ning juhhib kindlalt lõpuni 15:11. Kolmanda game'i võidab korp. Sakala kasv. Viksteni heade survete arvel 15:5. Seega korp. Sakala tuli tänavuseks üliõpilaskonna meistriks B klassis, koosseis: Viksten—Berendsen, Leesik—Vikat, Herodes—V. Priks, saades järgmiseks hooajaks A klassi.

Järgmistena mängisid B klassi võrkpalli finaalis E. N. Ü. S. ja korp.

Filiae Patriae. Esimene game möödub võrdlemisi tasavägiselt, võidab E. N. Ü. S. 15:11. Teise game'i võidab kindlalt E. N. Ü. S. 15:5, seega tuli E. N. Ü. S. üliõpilaskonna võrkpalli meistriks B klassis, saades ühtlasi järgmiseks hooajaks A klassi, tuues seega A kl. traditsioonilisele kahele naiskonnale lisaks „värsket verd“.

Õhtu kaunimaks ning põnevusrikkamaks mänguks osutus kahe põlise rivaali, korp. Indla ja korp. Filiae Patriae heitlus meistritiitli pärast A klassi võrkpallis. Mäng kujuneb Tartu naisvõrkpalli taseme uhkeks demonstratsiooniks, publik jälgib hinge kinni pidades palli saatuslikku lendu: Esimesel game'il saavutab Indla edu 6:2, Filiae Patriae viigistab ning möödub 10:7, Indla tuleb järele 10:10, pall aina püsib õhus, siis Indlale 13:10.

A-klassi võrk- ja korvpalli tabelid

A-kl. korvpall	Fr. Aeterna	Fr. Livienis	Lii-vika	Põh-jala	E. Ü. S.	Punkte	Koht	
Fr. Aeterna		— 27:38	— 30:44	+ 50:13	+ 35:24	2	III	
Fr. Livienis	+ 38:27		— 28:51	+ v. o.	+ 25:24	3	II	
Liivika	+ 44:30	+ 51:28		+ v. o.	+ 48:12	4	I	meister
Põhjala	— 13:50	— v. o.	— v. o.		+ 33:28	1	IV	
E. Ü. S.	— 24:35	— 24:25	— 12:48	— 28:33		0	V	tagasi B-klassi

A-kl. võrkpall	Raimla	E.Ü. S.	Lii-vika	Rota-lia	Fr. Estica	Punkte	Koht	
Raimla		— 1:2	+ 2:1	+ 2:0	+ 2:0	3	I	meister
E. Ü. S.	+ 2:1		— 1:2	+ 2:0	+ 2:1	3	II	
Liivika	— 1:2	+ 2:1		+ 2:0	+ 2:0	3	III	
Rotalia	— 0:2	— 0:2	— 0:2		— 1:2	0	V	tagasi B-klassi
Fr. Estica	— 0:2	— 1:2	— 0:2	+ 2:1		1	IV	

Publik on hasardis, rohkete ovatsioone saatel õnnestub Indlal lõpetada game'i 16:14. Teine game on analoogiline esimesele, lõpp möödub aga veelgi teravamalt. Vaheldamisi juhtides jõutakse seisule 14:14, õhk on täis kõrgepinget, Indla saavutab 15:14, kuid Filiae Patriae samas juhhib 16:15, ent nüüd pääseb suruma ksv. E. Soosaar ning Indla võidab hilgemängu 18:16. Tänuväärt tööd võidu saavutamiseks tegi Indlal kahtlematult E. Soosaar, Filiae Patriae paremaks paariks osutus Laanekõrb—Priidemann. Korp. Indla tuli meistriks koosseisus: Soosaar—Mälivere, Veckram—Martson, H. Tomingas—Gavrilov.

Õhtu viimaseks mänguks A klassi võrkpallis olid vastamisi praegune meister ü.-s. Raimla ja E. Ü. S. Mäng kujuneb võrdlemisi huvitavaks, ent hoogsuselt jääb eelmistest taha. Esimesel game'il satub kohe alguses E. Ü. S. hoogu ja kindlalt juhtides võidab 15:7. Teine game'i läks Raimlale 15:8. Kolmas game on otsustav mõlemile, E. Ü. S. juhhib 9:5, Raimla viigistab 10:10, asub juhtima 12:10, ent E. Ü. S. erilise hooga saavutab 5 punkti järjest ning võidab 15:12, tõnmates kriipsu läbi Raimla meistri lootustest. Kuna nüüd omavad 3 võidupunkti ü.-s. Raimla, ü.-s. Liivika ja E. Ü. S., siis peab nende omavaheline järelturniir otsustama, kes neist väärrib meistritiitlit eelolevaks hooajaks.

A-kl võrkpalli järelturniiris 9. mail kordus sama nn. „nöiaring“, iga meeskond võitis ühe mängu ning meistri koha otsustavad üksikpunktid.

Esimestena mängisid ü.-s. Liivika ja E. Ü. S. Tasavägise esimese game'i võidab Liivika 15:13, teine tuleb aga kindlalt Liivikale 15:6, seega ka Liivika kogu võit 2:0.

Teises mängus on Liivika teiskordset tuleb ü.-s. Raimla vastu, kus annab vist tunda väsimus ja Liivikal puudub eelmise mängu hoog. Raimla võidab kogu mängu 2:0 (15:5, 15:12).

Viimases mängus kohtusid ü.-s. Raimla ja E. Ü. S. Seekord oodatakse EÜS-i võitu ja see tulebki. Esimese tasavägise game'i võidab E. Ü. S. 15:13, teises game'is saavutab E. Ü. S. kindlama võidu 15:11. Seega on võitnud iga meeskond ühe mängu ja game'ide vahetamine on ka võrdne. Võidu otsustajateks osutuvad punktid, mis näitab ikuvõrd võiduvõimelised on nimetatud 3 meeskonda.

Punkte saavutasid ü.-s. Raimla 54, tules meistriks koosseisus: ksv! ksv! Issak—Üts, Sule—Hanko, Kõks—Laasi; teisele kohale tuli E. Ü. S. 49 punktiga ja kolmandaks jäi ü.-s. Liivika 47 punktiga.

Seega osutus järjestus 1936./37. hooajal järgmiseks:

Naiste A-kl. võrkpallis: 1. meister korp. Indla, 2. korp. Filiae Patriae.

Naiste B-kl. võrkpallis: 1. meister E. N. Ü. S., 2. korp. Indla, 3. korp. Filiae Patriae.

Meeste A-kl. võrkpallis: 1. meister ü.-s. Raimla, 2. E. Ü. S., 3. ü.-s. Liivika, 4. Fr. Estica, 5. Rotalia.

Meeste A-kl. korvpallis: 1. meister ü.-s. Liivika, 2. korp. Fr. Liviensis, 3. korp. Fr. Aeterna, 4. ü.-s. Põhjala, 5. E. Ü. S.

Meeste B-kl. võrkpallis: 1. meister korp. Sakala, 2. korp. Fr. Liviensis, 3. korp. Fr. Aeterna.

Meeste B-kl. korvpallis: 1. meister korp. Fr. Estica, 2. ü.-s. Raimla, 3. korp. Rotalia.

Nagu tagajärgedest näha, on edukamalt teistest esinenud korp. Indla, kes juba 3-dat aastat on A-kl. võrkpallis meister, sama võib väita ka A-kl. korvpallis Ü.-s. Liivika kohta, omades mitte ühtki kaotust 1934. a. saadik, ka ü.-s. Raimla on juba 2. aastat A-kl. võrkpallimeister.

ASK — käsipalli liiduklassis

25. aprillil lõppes Tartus tänavuste käsipallivõistluste hooaeg Eesti käsipalliesivõistluste ringkonna võitjate finaali liiduklassi pääsemiseks. Lõppvõistlusesse olid tulnud ringkondade võitjatena Lõuna-Eesti ringkonnas ASK ja Põhja-Eesti ringkonnas ÜENÜ Tallinna osakond. ASK tuli toime võiduga võrk- kui ka korvpallis, tõendades veel kord, et Tartu on õigusega Eesti käsipallikantsiks. ASK võitis võrkpallis 2:0 ja korvpallis 52:22.

Võiduga võrkpallis tuli ASK esmakordselt teise meeskonnana liiduklassi Tartust. Võidukasse meeskonda kuulusid kaasvõitlejad: Viksten korp. Sakala — Pehap E. Ü. S., Lentsius korp. Frat. Liviensis — Haas E. Ü. S., Illi E. Ü. S. — Ojari ü.-s. Liivika.

Korvpallis mängis ASK toredate kombinatsioonidega ja laitmata. Punkte viskasid Illi 21, Viksten 17. ASK — uus liiduklassi meeskond ka korvpallis, sooritas oma finaalkohtumise järgmises koosseisus:

Illi — Viksten — Pehap — Henno — Ojari. A. O.

UNGARI ÜLIÕPILASTE „12 UUT PUNKTI“.

Ungari rahvuslikud üliõpilased on avaldanud oma poliitilised nõudmised sarnaselt 1884. a. Metternichi vastu sihitud 12 vabaduspunktile „12-nes uues punktis“. Neis nõutakse Ungarile relvastumise vabadust, erilist tööseadust rahvusliku töökohustusega, noorsoo kaitseseadust, põllumajanduse ja pankade rahvustamist, parlamendi reformi, ungari perekonnakaitse ja seaduste reformeerimist ja pahempoolsete erakondade laialisaatmist. Nõutakse ka juutide eri rassiks tunnustamist.

Märtsipidustustel, kus politsei vahele pidi segama, vangistati Ungari rahvuslike üliõpilaste juht Kemery-Nagy, keda rahvuslikult häälestatud noorus peab uueaja Kosuthiks. Erimemorandumiga nõuti tema vabastamist.

POOLA ÜLIÕPILASORGIDE SULGEMINE.

Ootamatu löögina nii pahempoolsele kui ka pahempoolsele, vastasrinnale Poola haridusministri korraldusega suleti kõik üliõpilasorganisat-

sioonid, kes kuidagi poliitilist tegevust avaldasid ja segatud olid viimase aja rahutustesse Poola ülikoolides.

Varssavis suleti muude hulgas ka Poola üliõpilaste omaabi organisatsioon „Venna abi“.

POOLA KÕRGEIMATEST ÕPPEASUTUSTEST.

Poola kõrgematel õppeasutustel on vana, kuulsusrikas minevik seljataga, mis ulatub kuni XIV sajandisse. Esimene poola ülikool asutati teatavasti kuningas Kasimir Suure poolt 1364. a. Krakovis. Hiljem nimetati õppeasutus ümber n. n. Jagiellonide-kuningate auks viimaste nimega, kuna need olid osutanud õppeasutuse vastu erilist kaitset ja hoolitsemist. Muuhulgas oli Nikolaus Kopernikus Krakovi üliõpilaseks.

1578. a. tekkis Vilnõsse vanuselt teine Poola ülikool, milline pärast Maaõpilasõda omandas asutaja auks kuningas Stephan Bathory nime. Edasi ehitati Lvovis 1661. a. Johann Kasimiri poolt hoone uuele ülikoolile. Varssavi ülikool asutati alles 1871. a. Kahe aasta eest nimetati

ülikool Poola suure marssali auks Joseph Pilsudski nimeliseks õppeasutuseks.

Poolas on praegu 22 kõrgemat õppeasutust ja nimelt:

Ülikoolid Varssavis, Krakovis, Lvovis, Poznanis, Vilnos, Lublinis. Mäetööstuse akadeemia Krakovis.

Kaks kunstiakadeemiat — Varssavis ja Krakovis.

Kaks tehnilist kõrgemat õppeasutust — Varssavis ja Lvovis.

Neli kõrgemat kaubanduslikku õppeasutust — Varssavis, Lvovis, Poznanis, Krakovis.

Hambaravi akadeemia Varssavis.

Kolm kõrgemat õppeasutust poliitiliste teaduste jaoks — Varssavis, Krakovis ja Vilnos.

Eri õppeasutused n. n. kõrgem õppeasutus ajakirjanduse alal, kehalise kasvatuse keskinstituut, orientaalne instituut — kõik Varssavis.

22 poola kõrgemast õppeasutusest on 18-l akadeemilised õigused. Riigi üleval pidada on 13 õppeasutust, kuna teised kõrgemad õppeasutused loetletutest on eraisikute või ühingute ülal pidada.

Mis puutub üliõpilaste arvusse Poolas, siis möödunud õppeaastal oli Poolas 49.100 üliõpilast ja naisüliõpilast, kusjuures umbes 30 protsenti üliõpilaste koguarvust langeb

naisüliõpilastele. 32.000 üliõpilast õppisid ülikoolides, 6000 tehnilistes kõrgemates õppeasutustes ja 3000 kaubanduslikkudes kõrgemates õppeasutustes.

ÜLIÕPILASED „UUT KORDA“ TEOSTAMAS.

Osa Belgia, Austria, Ungari, Helveetsia, Kanada, Albaania ja Iiri üliõpilasorganisatsioon on loonud erilise akadeemilise rahvusvahelise liidu „Union Mondiale d'Ordre Nouveau“, mille ülesandeks on propageerida „uue korra“ printsiipe ja, nagu öeldakse saadetud üleskutsetes, ühiseks võitluseks marxismi pahede vastu, vere ja rahamaterialismi vastu, uue korra maksmapanekuks, mis põhjeneb usule, isamaaarmastusele, perekonna hindamisele ja kutselisele ülesehitustööle.

Vastuvõtu tingimuseks organisatsiooni on selle põhikirja par. 3 tunnustamine, mis kõlab järgmiselt: Liit tugineb põhimõttel, et uus kord oma põhialustes ja omapäras peab sobima iga rahva nõuetele ja traditsioonidele, kuid liit nõuab oma liikmetelt siiski ühiseid sihtjooni ja järgneva minimaalprogrammi alusel: tugeva, orgaaniliselt rakendatud ja distsiplineeritud riigi loomine kui paratamatu alus tösi-

seks rahvusvaheliseks koostööks ning õigeks ja kestvaks rahuks: poliitilise parlamentarismi asetamine majandusliku ja kultuuriliste huviesindustega kõigi töötajate ja loojate poolt, riigirahvuse kui vaimse väärtuse tunnustamine, kui tõesti kultuuri ja veendumuse alusel kujunenud ning mitte ainult kui kehalist bioloogilistest omadustest tekkinud; tarviduse tunnustamine, et uus kord mitte uute korralduste summa, vaid on vaimne ümberkujundamine sotsiaalse siduvustunde ja kõrgemate vaimsete väärtuste tunnustamisel; distsipliin produktisioonis, võitlus poliitilise ja majandusliku liberalismi, samuti marxismi ja kõigi selle vormide, parlamentarismi väärnähtuste, kapitalismi ja reaktsiooni vastu; salaorganisatsioonide keeld. Võitlus kõigi võimude vastu, mis ähvardavad maailma vaimset ühtlust ja tsivilisatsiooni; korporatiivse maailmamajanduse rajamine.

Liit tahab rahvusvahelise üliõpilasliidu kõrval, mis maailma vaatelistes küsimustes neutraalsel alusel, olla vastuorganisatsiooniks sotsialistlikele rahvusvahelisele üliõpilaskoondistele.

Palju aga uus organisatsioon omale nimetatud põhialustel liikmeid leiab, ei ole veel selgunud.

Üliõpilaskonna reform ja orgid.

Nagu hiljuti ajakirjanduse kaudu teatavaks saanud, puudub üliõpilaskonna reform suurel määral ka organisatsioone. Nimelt antavat kõikide orgide jaoks ühine normaalpõhikirja ja üldine nimetus „konvent“.

*

ÜLIKOOLI LÕPETASID:

Õigusteaduskonnas — Richard Vedler; Majandust. osakonnas — Robert Malv (Malm); Filosoofia teaduskonnas — Tatjana Prussakov (c. l.), Johannes Tavast; Mat.-loodusteaduskonnas — Peet Kaaret (c. l.), Eha Ruven (c. l.) ja Loomaarsti-teaduskonnas — Voldemar Kapp, Johannes Lorenzsonn.

KINNITAMISI.

Edasi kinnitati ametisse: M. Kont — Käitismajanduse-seminari raamatukogu korraldajana; R. Nõmmeots — Majandusgeograafia-seminari abiassistendi kt.-na; A. Karu — Metsakasvatuse kabin. noor. ass. k. t.-na.

Berta Vilhelmsen ja H. Sehwald kinnitati noor. ass. k. t.-ks Vaimu- ja närvihaiguste kliinikusse; A. Eenlaid — Entomoloogia katsejaama ajutiseks abiasistendiks.

J. Rebane kinnitati edasi diploomituid edasiõppijaks kriminaalõiguse alal.

Edasi kinnitati ametisse: II siseh. kliiniku noor. ass. O. Vaikna, Silmakliiniku vanem ass. Salme Vooremaa, sama kliin. noor. ass. J. Suurküla, Patoloogia inst. noor. ass. k. t. E. Laisaar, sama inst. aj. abij. H. Kurmpas, Far-

makoloogia inst. van. ass. Alma Tomingas, Anatoomia inst. aj. abij. N. Kurdve, L/a-teaduskonna anat. kabin. aj. abij. J. Laurisson, Tegel. zool. kab. noor. ass. k. t. H. Stegmann, II haavakliiniku aj. abij. J. Spreng, sama kliin. noor. ass. L. Hantsov, sekretariaadi vanemaks kantselei ametnikuks Fr. A. smus.

Ametisse kinnitati: E. Piirak — Anat. inst. aj. abijõuks, L. Nurmmand — Nahapoliikliniku noor. assistendiks, K. Parts — Met. Obs-i vaatlejaks.

Närvikliiniku vanema assistendi asetäitja F. Raudkepp kinnitati edasi nooremaks assistendiks. Nahapoliikliniku noor. ass. drnd. med. A. Pooman kinnitati vanemaks assistendiks; Ülikooli apteegi retseptaariks kinnitati Nelli Kallikorm, aj. farmatseudiks Helgi Paldrock; Kõrva-, nina-

ja kurguhaiguste kliiniku aj. abi-
jõuks E. Siirde.

ÕPPETOOL TÄITMISELE.

Klassilise, eriti ladina filoloogia
õppetooli täitmisele asumise täht-
päevaks kinnitati 15. mai s. a.

*

Närvikliiniku van. ass. dr. med.
J. Rives on välismaalt tagasi
jõudnud ja asunud ametikohuste
täitmisele.

AMETIST VABASTAMISI.

Ametist vabastati omal palvel:
Nahapolikliiniku vanem ass. drnd.
med. Ludmilla Nurm and ja Met-
obsi vaatleja J. Luhari.

DR. MED. G. ROOKS ERAK. PROFESSORIKS.

Tartu Ülikooli arstiteaduskond
valis kohtuliku arstiteaduse õppe-
toolile erakorraliseks professoriks
dots. dr. med. G. Rooks.

Dr. med. G. Rooks sündis 1901.
a. Läti Võnnus, käis keskkoolis Nar-
vas ja lõpetas 1920. a. Tallinna linna
õhtukeskkooli, samal aastal astus
Tartu ülikooli arstiteaduskonda,
mille lõpetas 1925. a. cum laude.
Juba üliõpilasena töötas ülikooli
kohtuliku arstiteaduse instituudis,
hiljem noorema ning vanema assist-
endina. Töötas 1927. a. Königs-
bergi ning 1928. a. Prantsuse Insti-
tuudi stipendiaadina Pariisi ja Lyoni
kohtuliku arstiteaduse instituutides.
1929. a. algul valiti Tartu kohtupolit-
sei arstiks, missugusel kohal viibis
kuni 1934. a. keskpaigani. Promo-
veeris 1932. a., mille järele valiti
Tartu ülikooli eradotsendiks, luge-
des õppeülesandena kohtuarstitea-
dust. 1934. a. valiti Tartu ülikooli
kohtuliku arstiteaduse dotsendiks
ning kohtuliku arstiteaduse insti-
tuudi juhatajaks. Avaldanud 38 tea-
duslikku tööd, nendest osa välismaa
teadusl. ajakirjades.

Dr. med. G. Rooks on ühtlasi
riigi tervishoiuõukogu liige ning
Eesti arstide seltside liidu juhatus
liige.

Valimine kuulub veel ülikooli
nõukogu ja riigivanema kinnitami-
seks.

KORD TEADUSKONNA VAHETUSEKS.

Ühest teaduskonnast teise ülemi-
neku asjus Ülikooli Valitsus pani
maksma järgmise korralduse:

1. Üliõpilaste ühest teaduskon-
nast teise üleviimine toimub rektori
otsusega tema nimele antud soovi-
avalduse põhjal, pärast seda kui
üleminekuks on saadud nõusolek
vastavate teaduskondade dekaani-
delt.

2. Pärast nõusoleku saamist
selle teaduskonna dekaanilt, kust
üliõpilane soovib lahkuda, tuleb vas-
tav sooviavaldus esitada selle tea-
duskonna dekaanile, kuhu soovi-
takse astuda.

3. Sooviavaldused ühest teadus-
konnast teise üleminekuks esita-
takse iga semestri lõpul ja sügis-
semestri algul, hiljemalt aga 1.
maiks, 10. septembriks ja 1. det-
sembriks.

Märkus: Kevadsemestril 1937
on ülemineku sooviavalduste esita-
mise viimseks tähtpäevaks 25. mai.

4. Teaduskonda vahetada ei ole
lubatud neil üliõpilastel, kes on ol-
nud vähem kui kaks semestrit üli-
õpilaste nimekirjas.

5. Käesolev määrus on kehtiv
ka osakondade vahetamisel ühe tea-
duskonna piires.

End. edustuse liige N. Loone †

9. mail suri noor ajaloolane Ni-
golas Loone Treumuth), kes oli
üliõpilaspõlves tegev ka üliõpilas-
kondlikus töös, viibides 1932./33. a.
edustuses ja juhatuses 1. abisekretä-
rina. Valiti ta edustuse demokraat-
like üliõpilaste nimekirja järgi.

Nikolas Loone sündis Valgas 15.
nov. 1907. a. 1925. a. lõpetas üli-
kooli ja saavutas mag. phil. kraadi
Eesti ja põhjamaade ajaloo alal. Oli
Riigi Keskarhiivi teenistuses osa-
konna juhatajana.

Kuulus E. Ü. S. „Veljesto“ vilist-
laskokku.

ÜLIÕPILASKONNA AJUT. JUHATUSE OTSUSEID.

Ak. Hõimuklubile määrati suvi-
seks soome keele kursuse korralda-
miseks toetust kr. 100.—.

Rootsi üliõpilaskonna küllakut-
sele maipidustustele Stokholmis
mitmesugustel põhjustel otsustati
ära öelda. Samuti otsustati ära
öelda Soome-Rootsi üliõpilaskonna
kutsele kevadpidustustele 8.—11.
maini Helsingis.

*

Kehalise kasvatusse toimikonnale
lubati korraldada korjandus korjan-
duslehtedega, eesti üliõpilaste Pa-
riisi Rahvusvahelise Üliõpilasliidu
olümpiaadile saatmiseks.

MUUDATUSI AJ. JUHATUSES.

Tartu üliõpilaskonna ajutisest ju-
hatusest lahkus isiklikudel põhjustel
sekretär Salme Puhk (korp. Filiae
Patriae), kes oli ka kultuurtoimikonna
juhatajaks. Uueks sekretäriks valis
aj. juhatus senise abi Maimu Maiste
(korp. India) ja uueks kultuur-
toimikonna juhatajaks K. Oja (korp.
Frat. Livienisis). Abisekretäri koht
jääb lahtiseks kuni üliõpilaskonna

kuraator vastava teaduskonna üliõpi-
lastest kandidaadi leiab.

Ka lahkus enne SELL-konverentsi
välistoimikonna juhataja Jüri Elken
(korp. Vironia) tervislikkudel põhjus-
tel. J. Elken oli ka SELL-konverentsi
eeltööde korraldaja. Tema kohused
mõlemal alal pandi aj. juhatusse poolt
abiesimees V. Koppermannile
(org-imata), kes on ka välistoimikon-
na juhataja k. t.

ÜLIÕPILASKONNA EELARVED 1937./38. A.

Üliõpilaskonna ajutine juhatus
kinnitas üliõpilaskonna korralise
kulude eelarve 1937./38. a. kohta ta-
sakaalus vastavalt ülikooli poolt lu-
batud summale — kr. 13.000.—. Ku-
lutusi on eelarves ette nähtud juha-
tuse osas — kr. 3740.—, majandus-
toimikonnal — kr. 4240.—, välis-
toimikond — kr. 1490.—, kehalise
kasvatuse toimikond — kr. 450.—,
„Üliõpilasleht“ — kr. 1400.—, luge-
mislaua toimikond — kr. 1450.—, ter-
vishoiu toimikond — kr. 100.— ja
kultuurtoimikond — kr. 130.—. Eel-
arve kavaga võrreldes tuli kärpi-
misi teha 4000 kr.

1937./38. a. üliõpilaskonna era-
summade eelarves on tulused nähtud
ette 12.017 kr. Kuludest on ette näht-
tud juhatusle — kr. 1314; majan-
dustoimikonnale — kr. 1714; välis-
toimikonnale — kr. 3060; kehalise
kasvatuse toimikonnale — kr. 1950;
kultuurtoimikonnale — kr. 130; lu-
gemislaua toimikonnale — kr. 302.19
ja tervishoiu toimikonnale — kr.
3547.25.

MAI VASTUVÕTT.

Üliõpilaskonna traditsiooniline
tõrvikrongkäik mai eelõhtul ülikooli
tervitatamiseks toimus üliõpilas-
seltside ja organiseerimata üli-
õpilaste osavõtuta, kuid ilma eriliste
vahejuhtumisteta. Rongkäik liikus
Aia tänavalt ülikooli hoone eest
mees- ja naiskorporatsioonide ja
enamiku vähemusrahvuste organisat-
sioonide liikmetest koosnedes rae-
koja ette, kus linnapea poole pöörd-
us tervituskõnega ksv! J. Laikoja
(korp. Fr. Estica). Linnapea vas-
tusele järgnes „Vivat et respub-
lica...“ ühislaul ning liiguti edasi
ülikooli peahoone ette. Siin ütles
tervitusõnu ülikoolile aj. juhatusse
esimees H. Sein (korp. Ujala). Ter-
vituslele vastas prorektor prof. H.
Kruus sütitava kõnega, mille peale
lauldi „Vivat Academia...“ Edasi
sirdus rongkäik Lihaturule, kust
pärast ksv! J. Pedaku (korp. Rota-
lia) kõnet ja hünni laulmist laiali
mindi organisatsioonidesse.

Kõnede segamise pärast tegi po-
litsei kindlaks nelja pealtvaadanud
üliõpilase nimed.

*

Üliõpilaskonna maipidustused koos SELL 14. konverentsiga lõppesid maipäeva õhtuse balliga „Vane-muises“. Ballil viibis ka rektor prof. J. Kõpp.

MIKS MAIRONGKÄIGUST EEMALE JÄADI?

Nagu ajalehtedes avaldatud, on üliõpilasseltside mairongkäigust eemalejäämise motiivid, nagu nad üliõpilasseltside liidu poolt sõnastatud, järgmised:

Eesti üliõpilasseltsid on alati kõrgelt hinnatud akadeemilises elus väljakujunenud traditsioone, millistest üheks ilusamaks on olnud 1. mai rongkäik, mil kogu üliõpilaskond toob tervitusi oma armsale Alma Materile ja selle juhtidele.

Praeguses olukorras, kus puudub üliõpilaskonna enese poolt valitud esindus ja kus puuduvad üliõpilasseltsidest olenematuil põhjusil võimalused selle loomiseks, peavad üliõpilasseltsid kahjatsusega konstateerima, et nemad ei leia võimaliku olevat osa võtta 1. mai rongkäigust.

Kuna ajutine juhatus annab edasi tervitusi ainult sellelt osalt üliõpilaskonnalt, keda tema esindab, siis Eesti üliõpilasseltsid püüavad leida teisi võimalusi ülikooli tervitamiseks.

Organiseerumatute üliõpilaste eemalejäämise asjus olevat Organiseerumatute Büroo aastapeakoosolekul seisukohale asunud, et seekordsest üliõpilaste mairongkäigust osa ei võeta, kui seda ei peaks suudetama korraldada kogu üliõpilaskonna ühise meele ja tunnete avaldusena.

Üliõpilasseltsid ja organiseerumatud üliõpilased olevat mai puhul ülikooli tervitanud kirjalikult.

E.N.Ü.S. ILMATAR 17-AAŠTANE.

E.N.Ü.S. Ilmatar pühitses 1. ja 2. mail oma 17. aastapäeva.

ÕIENDUS:

Eelmises „Üliõpilaslehes“ (nr. 4/5) lk. 102 ja 103 on kõrvuolevate piltide allkirjad ära vahetatud. Lk. 131 I veerul, II rida ülalt on trükitud „põhiseadused“ — peab olema „põhi-alused“. Toimetus.

TEHNIKA INSTITUUT

SAKSA KUULUS FÜÜSIK EESTIS

6. V 37 korraldati Tallinna Tehnikainstituudi rektori poolt koosviibimine „Kuld Lõvi“ ruumes, Saksa saadiku, kõrgemate ametnikkude, Saksa Kulturomavalitsuse juhatusliikmete ja Tehnikainstituudi õppejõudude osavõtul Tallinnas viibiva kuulsaks füüsiku, saksa teadusliku seltsi „Kaiser-Vilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften“ presidendi, prof. dr. Max Planck'i auks.

M. Planck on alates 1889. aastast professor Berliini ülikoolis ja omandas 1918. a. Nobeli auhinna füüsika alal. Prof. Planck'i nimega on seotud pöördepunkt eksakt-teaduste arengus ja tema kvantiteooria on kogu uue füüsika aluseks. Tallinnas viibides esines prof. M. Planck avaliku ettekandega „Usund ja loodusteadus“.

ÜLDMÜTS VALMIB.

Tallinna Tehnikainstituudi üldmütsi lõplikuks väljatöötamiseks moodustati komisjon koosseisus: EÜS Põhjala, Ü. S. Liivika, Ü. S. Raimla esindajad, üks korporatsioonide esindaja ja organiseerimata üliõpilaste esindaja. Nimetatud komisjonis on pooldamist leidnud üks talvel korraldatud kavandite võistlusel esitatud motiividest — valge müts, musta äärega ja 3 paralleelse musta triibuga, mis asetatud pikuti üle valge põhja. Ühtlasi on väljatöötamisel ka vastav märk. Üliõpilaskonna ajut. juhatus andis komisjonile volituse pöörduda vastava kunstniku poole kaastöö saamiseks.

Müts loodetakse veel käesoleva semestri lõpul esitada Haridusministeeriumile kinnitamiseks.

*

Keemiaosakonna lõpetas Ralf Valdek, kes varem õppis T. Ülikooli keemiaosakonnas ja viimased eksamid sooritas T. Tehnikainstituudi keemiaosakonnas. Ralf Valdek soovib edasi õppima jääda keemiainseneri kutse omandamiseks.

Riias peeti ka mõlema organisatsiooni välistoimkondade ühine istung.

POOLASSE PRAKTIKALE.

Möödunud aastate eeskujul ka käesoleval aastal on võimaldatud praktikantide vahetus Poolaga. Tehnikainstituudi üliõpilaskonna ajut. juhatus poolt väljapandud registreerimislehele olid end praktikale sõita soovijatena märkinud 33 üliõpilast. Esialgsete andmete kohaselt on võimalus Poolasse praktikale sõita vaid 16 üliõpilasel.

Praktikantide vahetust korraldab üliõpilask. ajut. juhatus koos Eesti-Poola Ühinguga, kes endale on võtnud vastavate poola praktikantidele kohtade leidmise Eestis.

7. V 37 viibis läbisõidul Tallinnas Poola-Liga esindaja, kellega praktikantide vahetuse suhtes oli nõupidamine Tehnikainstituudi üliõpilaskonna esimehel ja Eesti-Poola Ühingu juhatusel liikmeil. Soomest tagasisõidul pidi toimuma uus nõupidamine ja loodetavasti selguvad varsti kõik võimalused. Praktika algaks 1. juulist ja kestaks 2 kuud.

NÄDALALÖPU VÄLJASÖIT KEHTNASSE.

Tehnikainstituudi üliõpilased korraldasid 8. ja 9. V 37 küllasõidu Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli õpilastele. Osavõtjaid küllasõidust oli 24. Vastuvõtt oli väga lahke ja väljasõitu võib lugeda täiesti hästiõnnestunuks. Loodi sõprussidemeid, naudivi laulu- ja tantsuettekandeid, istuti koos meeleolulisel lõkketulil ja tehti ühislaulu. Järgneval päeval tutvuti kooli hoonete ja majapidamisega. Loomulikult ei puudunud igal võimalikul juhul ka tants ja laul.

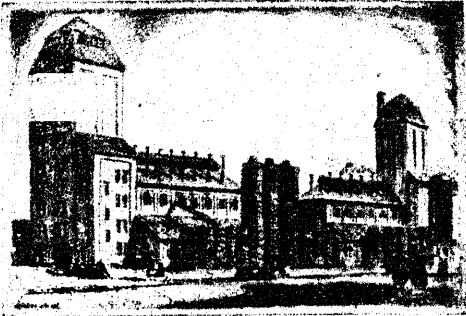
Jäi mulje, et sääraseid koosviibimisi tuleks korraldada järjekindlalt, ja et nii T. Ülikooli kui ka T. Tehnikainstituudi üliõpilaskonnad võiksid tihedamaid sidemeid luua ka teistes Eestis tegutsevates kõrgemates õppeasutistes õppiva noorsooga. See ühtlustaks ja looks tugevaid sidemeid kogu meie haritlaskonnas.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1½ krooni semestris.

Pea- ja vastutavtoimetaja: **V. Pärtelpoeg.** Tallinna Üliõpilaskonna esindaja **A. Maripuu.** Tegevtoimetaja: **Jaak Ots.**
Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Edustus.** Toimetuse aadress: **Tartu, Üliõpilasmaja.**

A.-S.

Esimene Eesti Põlevkivitööstus

Ölivabrikud Kohtla-Järvel 1936

end. Riigi Põlevkivitööstus

JUHATUS JA MÜÜGIBÜROO

Tallinn, Valli tän. 4-3

TELEGR. AADR.: PEAPÕLEVKIVI

TELEFONID: juhatus 450-62

üldine 450-85

arveosak. 474-76

PÕLEVKIVI; TOORÕLI; KÜTTEÕLI; BENSIIN;
MOOTORPETROOLEUM; MOOTORNAFTA; DI-
SELNAFTA; RASKED ÕLID; BITUUMEN (Esto-
bitumen); ASFALT-EMULSIOON; MAANTEEÕLI; IMMUTUSAINE „FENOLAAT“; „ESTO-
KARBOLINEUM“; IMMUTUSÕLID; VILJAPUU-KARBOLINEUM; putukamürk „PUTTOX“;
KATUSELAKK (katusetõrv); RAUALAKK (asfalt-lakk) ja ASFALT-MASTIKS.

A.-S.

„Tekla“

PEAKONTOR: Tallinn, Suur Karja 15

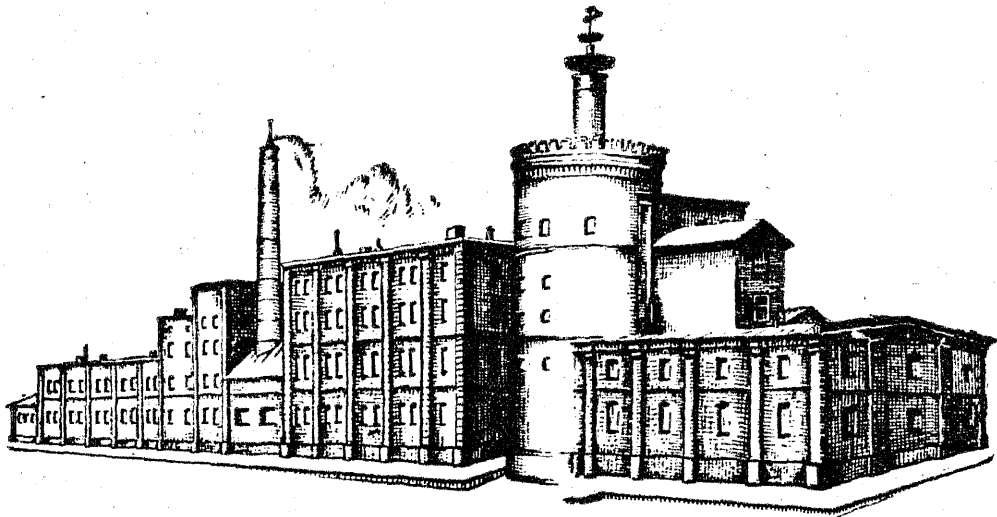
Müügil kindlate hindadega

järgmiste kodumaa vabrikute saadused:

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A/S-i
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O/Ü-se
Sindi Tekstiilvabrikute Ühisuse
O/Ü. Eesti Niidivabriku

RIIDEKAUPLUSED:

- Tallinn, Suur Karja 15
- Tallinn, Pärnu 6
- Haapsalu, Ehte 2
- Kuressaare, Kauba 2
- Mustvee, Tartu 15
- Narva, Peetri pl. 2
- Petseri, Kaubarida 6/7
- Pärnu, Laidoneri 6
- Rakvere, Turuplats
- Valga, Kesk 14
- Viljandi, Tartu 6-a
- Võru, Jüri 5-a

A. L E C O Q

ÕLLETÖÖSTUSE PARIMAD
TOOTED ON MEIE

PILSEN • GLADIAATOR • TÕMMU HIID

heleõlu

hele kangõõlu

tume kangõõlu

SAMA KUULSAD ON MEIE
KARASTUSJOOGID

JÜRIJOOK • SOODA • MAHLAJOOGID

